Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 20 (638) ГОД XIII 19 МАЯ 1968 г. ЦАНА 60 гр.

РОДНАЯ МОВА

Як самую звонкую ў свеце навуку,
Як ройных вякоў пчаліную складчыну,
Прымаю па складу, па смаку, па гуку
Мову маю матчыну!

З калыскі, ад першага лепету «мама»,
Які акрыліў жаўтароціка-хлопчыка,
Да грамавога «ура», што ўзнімала
Мяне ў штыкавую атаку з акопчыка.

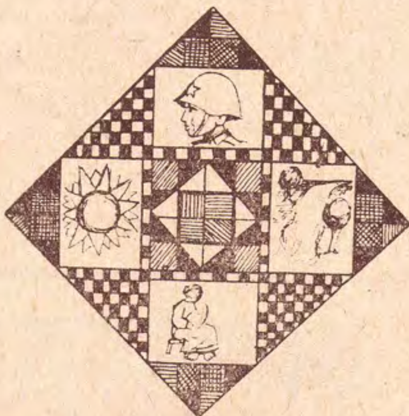
Пароль неўміручасці — родная мова.
Рассуньцеся, часу перагародкі:
Вядуць, як суседзі праз вокны, размову
Учора і Заўтра, патомкі і продкі...

Мы ці нямыя вякамі мычалі?
Струны ржавелі без пальцаў музыкі.
Нібы ўзрыўчатку, запасіў маўчанне
Род мой,
Народ мой,
Набат без'языкі.

Мову маю, як праўду, падноскамі
На плошчах парадна глушылі,
Душылі
Пятлёй зацяжною, што Каліноўскаму
Вужакаю падступіла да шыі.

Таму не стамлюся славіць, як сонца, я
Цябе, рэвалюцыя, што назаўсёды
Агучыла, як кінастужку бясконцую,
Гісторыю збуджаных воляй народаў.

Ты ў нетрах маёй беларускай старонкі
Залежы музыкі адкапала,
Каб з сэрца, нібы з невычэрпнай скарбонкі,
Высыпаў песні народу Купала.

Мы слова прыгубілі, як крыніцу,
Што камень маўчання прабіла са звонам,
Пілі, як паветра пасля навальніцы,
Прапахлае сонейкам і азонам...

Ды рынулі браніраваныя вусені
На край мой, нібыта на ліст кляновы.
Але прыслухацца іх прымусілі
Мы да сваёй выбуховае мовы.

Трэсліся, быццам ад землетрасення,
Гвалтоўныя сейфіты сталі рурскай
Ад партызанскага вымаўлення
Грымотнай мовы маёй беларускай!

І мінамётамі, і гарматамі
Краіна мая, што ад гневу бурліла,
Па грозных законах ваеннай граматыкі
Чужынцаў скланяла аж да Берліна...

Нас дзеці і ўнукі паўтораць нанова —
Народы не спісваюцца на пенсію.
Ты будзеш звінець, мая родная мова,
Як слова, якое не выкінуць з песні!

Пятрусь Макаль

Мікалай Шчарбінскі — аператар, сакратар ПОП.

Фабрыка ў Страблі

Калісьці тут быў тартак. Месца дасканалае таму, што праз **Страблю** праплывае рака Нарва, якою раней сплаўлялі лес. Аднак ад гэтых часоў многа змянілася. Ужо ніхто Нарваю не сплаўляе лесу і тартак стаўся непатрэбным. У патартачных памяшканнях пачалі вырабляць «пустакі», але паколькі і на іх не было збыту, і гэтую прадукцыю трэба было пакінуць. Зрэшты, зараз ідуць намаганні, каб прадукцыяй «пустакаў» заняліся ГС і сельгасгурткі. Тартак у Страблі пераўтворана ў прадукцыйнае прадпрыемства будаўляных матэрыялаў у асноўным для патрэб вясковага будаўніцтва.

Прадукаваныя ў Страблі будаўляныя элементы высылаюцца і ў іншыя ваяводствы, а перш за ўсё у Люблінскае і Пазнанскае. Агульна трэба сказаць, што запатрабаванне многа большае, чым прадукцыйныя магчымасці прадпрыемства.

Чатыры гады таму тут усё рабілася ўручную. Каб увесці якую-небудзь механізацыю, трэба было пабудаваць новыя памяшканні. Іменна ад 1964 года распачалася тут пабудова новага завода. У гэтым годзе — заканчэнне. 46-асабовы калектыў рабочых, якія выводзяцца перш за ўсё з навакольных вёсак, таксама трэба было падрыхтаваць да абслугі машын і прылад, якія атрымоўвала фабрыка. І гэта зроблена на рознага тыпу курсах. Добрая арганізацыя працы і самаахвярнасць рабочага калектыву даюць тое, што кожны месяц перавыпаўняюцца планы на 100—300 тыс. зл. У сувязі з тым рабочыя кожны год атрымліваюць прэміі і наогул іх месячныя заработкі высокія, напрыклад, у сакавіку сягалі 2600 зл.

Ва ўказаных вышэй дасягненнях істотную ролю адыгрывае **14-асабовая партыйная арганізацыя.** Арганізуе яна часта адкрытыя сходы, дзе абмяркоўваюцца найактуальнейшыя палітычныя і гаспадарчыя справы. Вельмі часта на парадку дня стаяць тут справы ашчаднасці матэрыялаў і адпаведнага выкарыстання рабочых. Прапановы партарганізацыі вельмі хутка ўводзіць у чын дырэкцыя. З ініцыятывы партыйнай арганізацыі было прынята абавязацельства ўгонар V з'езда ПАРП. Усяму гэтаму даюць падставу людзі такія, як бетоншчык **Яўген Шчарбінскі,** член

(Працяг на стар. 4)

Від на фабрыку ў Страблі.

ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ЛІТАРАТУРА

Хто яе чытае, колькі, чым найбольш цікавіцца чытач і г.д.? Цэлы комплекс пытанняў звязаны з чытальніцтвам грамадска-палітычнай літаратуры сярод нацыянальных меншасцей Беласточчыны быў тэмай асобнай сесіі Нацыянальнай камісіі Ваяводскага камітэта партыі ў Беластоку.

Вобраз найбольш шырокі дае гэтае пытанне ў прымяненні да беларусаў, якіх на Беласточчыне найбольш. і

Як беларусы чытаюць грамадска-палітычную літаратуру?

Хочучы адказаць на пытанне, трэба прыпомніць пэўныя факты:

1. Беларусы палітыкай цікавяцца і цікавіліся.
2. Грамадска-палітычная літаратура даступна беларусам амаль выключна на польскай мове.
3. Бібліятэкі не так зноў даўно пачалі гэтую літаратуру купляць і папулярызаваць.

У бібліятэках яе зараз 5% агульнага кнігазбору. Некаторыя творы з гэтай літаратуры, якія і раней былі ў бібліятэках, масавага чытача не прыцягвалі. Зараз гэтыя пазіцыі, проста як здэактуалізаваныя, выведзена з бібліятэк і на іх месца прыйшлі апрацаванні новыя, цікавыя. Кніжак грамадска-палітычных выдадзеных пасля 1960 года ў даследваных 12 бібліятэках у беларускім асяроддзі 73% кнігазбору з галіны грамадска-палітычнай.

Звяртаемся да пытання: як беларусы чытаюць грамадска-палітычную, літаратуру?

Доследы былі праведзены ў дванаццаці бібліятэках: Гарадку і Міхалове ў Беластоцкім павеце, Галадах і Рыбалах у Бельскім павеце, Клейніках і Кляшчэлях у Гайнаўскім павеце, Нурцы, Мілейчыцах і Тымянцы ў Сямяціцкім павеце, Бабіках і Шудзялаве ў Сакольскім павеце.

Вобраз, які атрымліваецца з гэтых мясцовасцей, напэўна з'яўляецца тыповым для агулу мясцовасцей з беларускім насельніцтвам.

Які ж ён, вобраз?

З 3.685 чытачоў вышэй пададзеных бібліятэк грамадска-палітычную літаратуру чытае 622 асобы (16,9%). Найбольш чытаюць яе ў Клейніках (37,7%), у Тымянцы (26,3%). Найменш у Мілейчыцах (5,5%), Клюковічах (7,7%).

Найбольш грамадска-палітычнай літаратурай цікавяцца настаўнікі (59,3%) — настаўнікаў — чытачоў бібліятэк. У Гарадку і Клейніках 100% настаўнікаў чытае грамадска-палітычную літаратуру. У Мілейчыцах, Шудзялаве ніводзін настаўнік яе не чытае.

Сярод сялян 12,3% чытачоў чытае грамадска-палітычную літаратуру, а ў паасобных вёсках выглядае гэта так: у Шудзялаве — 42,2%, сялян чытае, у Клейніках — 36%, у Кляшчэлях — 3,6%. У Мілейчыцах і Клюковічах сяляне ўвогуле не чытаюць грамадска-палітычнай літаратуры.

Толькі 10% школьнай моладзі чытае грамадска-палітычную літаратуру.

У павятовых бібліятэках у Бельску і Гайнаўцы гэтую літаратуру чытае 17,5% чытачоў, больш у Гайнаўцы.

Ваяводская бібліятэка ў Беластоку аўтарытэтна сцвярджае: «у беларускім асяроддзі параўнальна высокі працэнт чытачоў сягае па грамадска-палітычную літаратуру. Асабліва варты падкрэслення факт, што сяляне — гаспадары чытаюць гэтую літаратуру. Назіраючы праблему ад некалькіх год,

(Працяг на стар. 5)

Падзеі • Здарэнні • Факты • Каментарыі • Весткі

СВЕТ

РАЗМОВЫ Ў ПАРЫЖЫ

Распачатыя размовы між прадстаўнікамі ЗША і ДРВ у **Парыжы** некаторыя называюць найвялікшым палітычным здарэннем пасля II сусветнай вайны. Пакуль што цяжка пацвердзіць поўнасцю гэтае сцверджанне таму, што аб гэтым вырашаць самыя размовы.

Афіцыяльнай тэмай парыжскіх размоў з'яўляецца поўнае і безагаворачнае ўстрымание налётаў і іншых ваенных дзеянняў супраць ДРВ. Гаворыцца ў свеце аб вайне ЗША супраць ДРВ, якую вядуць Злучаныя Штаты ад трох год, міма, што фармальна ЗША не знаходзяцца ў стане вайны з Дэмакратычнай Рэспублікай В'етнама.

Агульна сцвярджаецца, што калі ЗША выкажуць добрую волю і шчырасць, размовы могуць быць пашыраны на іншыя «мірныя тэмы». Могуць, напрыклад, дыскутаваць аб справах Паўднёвага В'етнама і ўдзелу ў размовах Фронту нацыянальнага вызвалення, а таксама сайгонскіх марыянетак. Штопраўда генерал Т'е, знаходзячыся толькі 2 кіламетры ад партызанскіх баёў у Сайгоне, заяўляў нядаўна, што не будзе гаварыць з ФНВ. І можа меў рацыю, бо хто ж можа гарантаваць, што, калі дойдзе да такіх перагавораў, Т'е не прызямліцца ў Партугаліі або ў ЗША, як выкладчык аднаго з універсітэтаў?

На каментарыі аб першых размовах у Парыжы трэба пачакаць. Адно, што можна сцвердзіць, гэта тое, што да перагавораў пхнула амерыканцаў не літасць над ахвярамі В'етнама, не здаровы розум, але змаганне народа — студзеньскае наступленне партызан.

САЛІДАРНАСЦЬ І АДЗІНСТВА

У Маскве адбыўся ўрачысты сход прысвечаны 150 гадавіне з дня нараджэння Карла Маркса. Член Палітбюро М. Суслоў у дакладзе, між іншым, сказаў:

«Салідарнасць і адзінства камуністычных партый у асноўных рашаючых справах прынамсі не выключае разнастайнасці ў палітычных і тактычных канцэпцыях, разнагалоссі ў поглядах і ацэнках. Заснавальнікі навуковага камунізма перасцерагалі перад небяспекай скрыўлення прынцыпаў інтэрнацыяналізма, перад спробамі накідвання праз адны партыі свайго пункту гледжання іншым партыям. Згодна з прынцыпамі інтэрнацыяналізма, якія пераказалі ў запавеце стваральнікі марксізма, нормай узаемных адносін між камуністычнымі партыямі, ёсць поўная дэмакратыя, раўнапраўнасць і ўзаемнае пашанаванне для сваіх поглядаў».

НЕДАСТАТАК?

Згодна з данымі Ватыкана ва ўсім свеце паменшваецца лік кандыдатаў духоўнага стану ў каталіцкім касцеле. У заходняй Еўропе на працягу дзесяці мінулых год колькасць заявак да «свецкіх» духоўных семінарыяў паменшылася на 40%, да мужчынскіх манастыроў — на 60%, а да жаночых — на 10—15%. А. К.

БССР

ПЕРШАМАЙ

З вялікім размахам адбылося першамайскае свята ў беларускай сталіцы, яшчэ большую ўрачыстасць прыдавала яму атмасфера падрыхтоўкі да 50-годдзя БССР і Кампартыі Беларусі.

На Цэнтральнай трыбуне кіраўнікі Беларусі на чале з першым сакратаром ЦК КП Беларусі, **П. Машэравым,** і старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР, **С. Прытыцкім.** З вялікай прамовай выступіў камандуючы войскамі Чырвонасцяжнай Беларускай ваеннай акругі генерал-палкоўнік **І. Трацяк.** Затым аркестр выканаў дзяржаўныя гімны Савецкага Саюза і БССР.

Ваенны парад адкрылі калоны афіцэраў штаба Беларускай ваеннай акругі, слухачы Мінскага вышэйшага інжынернага радыётэхнічнага вучылішча. Паказана навейшае ракетнае ўзбраенне.

150-ГОДДЗЕ

Споўнілася 150 гадоў з дня нараджэння Карла Маркса. 5-га мая ў Беларускім дзяржаўным тэатры оперы і балету адбыўся ўрачысты сход прадстаўнікоў працоўных беларускай сталіцы, прысвечаны гэтай знамянальнай гадавіне. У сходзе прынялі ўдзел кіраўнікі Беларусі. З дакладам аб 150-годдзі з дня нараджэння Карла Маркса выступіў сакратар ЦК КПБ **Ф. Сурганаў.**

ГОСЦІ

У Мінску пабывала група прадстаўнікоў прафсаюзных арганізацый Гамбіі, Нігерыі, Самалі, Танзаніі, Эфіопіі. Яны пазнаёміліся з выдатнымі мясцінамі беларускай сталіцы, наведалі прамысловыя прадпрыемствы, культурна-асветныя ўстановы. Афрыканскія госці сустрэліся з работнікамі Беларускага рэспубліканскага савета прафсаюзаў.

ФЕСТЫВАЛЬ

У Гомелі адбыўся фестываль беларускага прафесіянальнага мастацтва, прысвечаны 50-годдзю БССР і Кампартыі Беларусі. Афіцыйнае адкрыццё фестывалю адбылося ў Палацы культуры чыгуначнікаў. Вечар адкрыў сакратар мясцовага абкома КПБ **І. Жданко.** Са словамі падзякі гамяльчанам выступіў міністр культуры БССР **М. Мінковіч,** і аб'явіў фестываль адкрытым.

Выступіла Дзяржаўная акадэмічная харавая капэла БССР, артысты групы беларускага спевака **Віктара Вуячыча,** эстраднае рэвю «Лявоніха на арбіце», слынная **Тамара Ніжнікава** і шмат іншых калектываў.

Фестывальныя канцэрты адбыліся ў многіх мясцовасцях Гомельшчыны.

СПАБОРНІЦТВА

Па выніках рэспубліканскага спаборніцтва за І квартал пераходны Чырвоны сцяг Савета Міністраў БССР і Беларускага савета прафсаюзаў прысуджаны сельскім будаўнікам мазырскага «Мазырсельбуда», пераходны Чырвоны сцяг Міністэрства сельскага будаўніцтва БССР і БРК прафсаюза — калектыву брэсцкага «Брэстсельбуда». (С. Я.)

ПОЛЬШЧА

ДЗЕНЬ ПЕРАМОГІ

Уся Польшча ўрачыста адзначала 23 гадавіну разгрому гітлерызму, гадавіну перамогі — 9 мая. Ва ўсёй краіне адбыліся шматлікія ўрачыстасці і маніфестацыі, у якіх прынялі масавы ўдзел жыхары паасобных раёнаў. Асабліва ўрачыстыя мітынгі адбыліся ў Калабжэгу, Шчэціне, Згажэльцу і Слубіцах — у сувязі з заканчэннем у гэтых гарадах эстафет перамогі. Трасы іх вялі шляхам баёў праведзеных з гітлераўскім акупантам партызанамі і салдатамі рэгулярных адзінак Войска Польскага. У вялікім антываенным мітынгу ў Згажэльцу прыняло ўдзел звыш 10 тысяч асоб. З прамовамі выступілі: член Палітбюро Цэнтральнага Камітэта партыі І. Лёга-Савінскі і намеснік міністра Нацыянальнай абароны Г. Карчынскі. Прысутнічаючы на мітынгу прадстаўнік Паўночнай групы Савецкай Арміі палкоўнік Ул. Маякоў пераказаў прывітанні ад салдат і афіцэраў Савецкай Арміі. Ва ўрачыстасці ў Шчэціне прыняў, між іншым, удзел міністр Нацыянальнай абароны генерал дыв. В. Ярузэльскі, у Калабжэгу — намеснік прэм'ера П Ярашэвіч, у Слубіцах — член Рады Дзяржавы Ю. Озга-Міхальскі.

У ІМЯ ДРУЖБЫ І ЕДНАСЦІ

З нагоды 23 гадавіны перамогі над фашызмам і нацыянальнага свята Сацыялістычнай Рэспублікі Чэхаславакіі ў Чэшскім Цешыне адбыўся мітынг камуністаў і людзей працы паўночнамараўскай акругі з удзелам дэлегацыі жыхараў Катавіцкага ваяводства. Абодва гэтыя высокапрамысловыя раёны Польшчы і Чэхаславакіі спалучаюць ад шэрагу гадоў вузы цеснага супрацоўніцтва і дружбы. Падчас урачыстасці з прамовамі выступілі: сакратар Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Чэхаславакіі Алёйс Індра і член Палітбюро ЦК Польскай аб'яднанай рабочай партыі Эдвард Герэк. Прамоўцы падкрэслілі глыбокія традыцыі польска-чэхаславацкай дружбы і непарушымую еднасць краін сацыялістычнага лагеру. Сабраныя на мітынгу аднагалосна прынялі рэзалюцыю, у якой сцвярджаецца неабходнасць цеснага саюза ўсіх сацыялістычных краін, а перш за ўсё саюза з СССР, для супрацьдзеяння пагрозе вайны ў Еўропе, якая ўзнікае з боку сіл імперыялізму.

ШТУТГОФ

12 мая ў мясцовасці Штутова Гданьскага ваяводства адбыўся аграмадны мітынг з нагоды 23 гадавіны вызвалення гітлераўскага канцэнтрацыйнага лагера Штутгоф і адкрыцця помніка «Барацьбы і пакутніцтва». З прамовай выступіў член Палітбюро партыі Зэнан Клішка. Прамоўца ахарактарызаваў палітыку злачынстваў акупанта на тэрыторыі Польшчы, сцвярджаючы, што польскі народ зрабіў са свайго мінулага належныя вывады. «Толькі як сацыялістычная дзяржава, — сцвердзіў З. Клішка, — Польшча можа існаваць незалежнай, можа развіваць нацыянальную гаспадарку і культуру і забяспечваць штораз лепшыя ўмовы жыцця народа». (п)

ВАЯВОДСТВА

СВЯТА КУЛЬТУРЫ

Штогод у месяцы маі дзеячы культуры адзначаюць сваё свята. Ваяводскія ўрачыстасці з гэтай нагоды адбыліся 13 мая ў беластоцкім Клубе міжнароднай прэсы і кніжкі. Урачыста правялі сваё свята таксама дзеячы культуры з Гайнаўкі, Лап, Кольна, Сувалак і Монек.

ДЗЕНЬ ПЕРАМОГІ

Грамадскасць Беласточчыны ўрачыста адзначыла 23-цюю гадавіну перамогі над фашысцкай Германіяй. З гэтай нагоды ў беластоцкім парку ля Помніка ўдзячнасці савецкім воінам адбыўся мітынг жыхараў горада. У мітынгу гэтым прыняў удзел І сакратар камітэта ПАРП тав. А. Лашэвіч. Прадстаўнікі рабочых калектываў, грамадскіх арганізацый, вучні і гарцэры паклалі вянкі і букеты кветак ля помніка. З прамовай выступіў камандзір Падляшскай ваеннай часці войска ўнутранай абароны, дыпламаваны палкоўнік Станіслаў Концік.

ГАРЦЭРСКІ АЛЕРТ У БЕЛЬСКУ

Звыш 600 гарцэраў з Бельска Падляшскага сабралася ў сераду 8 мая ля Помніка ахвярам гітлераўскага тэрору ў Піліках. На брацкіх магілах гарцэры паклалі вянкі і букеты кветак, затым у самым Бельску адбыўся мітынг з нагоды Дня перамогі.

ГРАМАДСКІЯ ЧЫНЫ ГАЙНАЎШЧЫНЫ

Павятовы Камітэт ПАРП у Гайнаўцы нядаўна абмеркаваў справу грамадскіх чынаў у Гайнаўскім павеце. Аказваецца, што вартасць працы, якую грамадзяне Гайнаўшыны выканалі грамадскім чынам, толькі ў 1961—1965 гадах ацэньваецца на суму ў 45 мільёнаў злотых. Грамадскім чынам на Гайнаўшчыне пабудавана: 29 кіламетраў цвёрдых і 67 кіламетраў жвіраваных дарог, 97 вясковых крамаў, 7 супрацьпажарных раміз і вясковых святліц. Асабліва багата грамадскімі чынамі Гайнаўшчына адзначыла 1000-годдзе Польскай Дзяржавы. Вартасць грамадскага чыну за 1966 год ацэньваецца на амаль 12 мільёнаў злотых, а вартасць прадукцыйных абавязацельстваў — на 6 мільёнаў зл. Да найбольш актыўных залічваюцца жыхары грамад: Дубічы Царкоўныя, Кляшчэлі і Палічна.

СУПРАЦОЎНІЦТВА

Сакольскія суддзі і адвакаты наладзілі цеснае супрацоўніцтва з павятовым аддзелам Саюза барацьбітоў за свабоду і дэмакратыю. Праўнікі абавязаліся бясплатна весці парады для «збавідаўцаў».

ПАСАДКА ЛЕСУ

250 членаў Саюза сацыялістычнай моладзі з Беластоцкага павета разам з маладымі рабочымі з металаапрацоўчай фабрыкі ў Чорнай Беластоцкай, прадпрыемства ваўнянай прамысловасці ў Васількове, вучнямі мастацкага ліцэя ў Супраслі і агульнаадукацыйнага ліцэя ў Міхалове працавіта правялі апошнюю нядзелю. Яны садзілі і ачышчалі лес у наваколлі Валіл і Супрасля. Гэтым чынам уключыліся ў агульнакраёвую акцыю прадукцыйных абавязацельстваў у гонар V з'езда ПАРП. (вр)

Niedziela 19.V.

9.00 Program dnia. 9.05 TV Kurs Rolniczy: „Uprawa gleby w sadach' 9.40 „Przypominamy, radzimy". 10.00 Dla młodych widzów: „Sport i zabawa" (Halle). 11.00 PKF. 11.10 „Szeleszczą kartki" film radz. 11.40 Gra Orkiestra TV w Katowicach pod dyr. I. Wikarka. 12.00 Dziennik. 12.10 „Rycerz bez zbroi" — film fab. bułg. 13.25 „Przemiany". 13.55 „Przygody trzech muszkieterów" — film. 14.20 Teatrzyk dla Przedszkolaków: A. Chodorowska — „Mapiszonek". 15.00 „Stolica nad Dnieprem" — rep. film. 15.35 „Mars i Flora" — widowisko muzyczne. 16.05 „150 lat Ogrodu Botanicznego" („Kamera 68"). 16.15 „Nowy pracownik" — film pol. 16.35 „Kuźnia nad potokiem" („Ludzie i zdarzenia"). 16.45 „Spotkanie z pisarzem" — Jerzy Brodzkiewicz. 17.15 Niedzielny Teatr TV: C. Marais i C. d'Aguili — „Bezsenna noc Alfreda de Musset". 18.00 „Architektura na znaczku pocztowym" („Piórkiem i węglem"). 18.20 „Piosenki Delmeta" — program rozrywkowy. 19.20 „Dobranoc". 19.30 Dziennik. 20.05 „Kocham Luizę" — film fab. USA. 21.35 Niedziela Sprotowa.

Poniedziałek, 20.V.

15.40 Program dnia. 15.45 i 22.40 Politechnika TV II roku. Elektrotechnika. 16.55 Dziennik. 17.00 Dla dzieci: „Kino Ptyś". 17.15 „Na zdrowie". 17.45 XXI Wyścig Pokoju. Sprawozdanie z zakończenia X etapu na trasie Karvina — Katowice. 18.20 „Eureka". 18.50 „Próby". 19.20 „Dobranoc" 19.30 Dziennik. 20.10 Kino Krótkich Filmów. 20.40 Teatr TV: F. Garcia Lorca — „Yerma". ok. 22.05 Dziennik. 22.15 Kronika Wyścigu Pokoju.

Wtorek, 21.V.

9.55 Dla szkół (kl. lic.) Język polski: F. Schiller „Zbójcy". 10.35 „Męski piknik" — film fab. jug. 12.10 Przerwa. 12.30 i 15.10 Przysposobienie Rolnicze: „Typy użytkowe oraz hodowla trzody chlewnej". 15.05 Program dnia. 15.45 i 22.45 Politechnika TV II roku. Fizyka. 16.55 Dziennik. 17.10 XXI Wyścig Pokoju. Sprawozdanie z zakończenia XI etapu na trasie Katowice — Kraków. 18.00 „Nie tylko dla pań". 18.20 TV Kurier Warszawski. 18.35 „Po szóstej". 19.20 „Dobranoc". 19.30 Dziennik. 20.05 „Giełda piosenki". 20.35 „Męski piknik" — film fab. jug. 22.10 Dziennik. 22.25 Kronika Wyścigu Pokoju.

Sroda, 22.V.

10.00 „Pod wpływem chwili" — film (Dr Finley"). 10.55 Dla szkół (kl. VIII) Wychowanie obywatelskie: „O.N.Z.". 11.25 Przerwa. 11.55 Dla szkół (kl. VIII) Fizyka: „Elementy radiotechniki". 12.25 Przerwa. 13.25 „Matematyka w szkole". 14.00 Przerwa. 15.40 Program dnia. 15.45 i 22.45 Politechnika TV I roku. Matematyka. 16.50 Dziennik. 17.05 XXI Wyścig Pokoju. Sprawozdanie z zakończenia XII etapu na trasie Kraków — Rzeszów. 17.55 PKF. 18.05 „Telekram". 18.15 Wszechnica TV: „Telewizja satelitarna" („Człowiek i kosmos"). 18.45 „Sylwetki X Muzy". 19.20 „Dobranoc". 19.30 Dziennik. 20.05 „Pod wpływem chwili" — film („Dr Finley"). 20.55 „Światowid". 21.25 „Przegląd muzyczny". 22.10 Dziennik. 22.35 Kronika Wyścigu Pokoju.

Cwartek, 23.V.

9.55 Dla szkół (kl. lic.) Język polski: „Spór klasyków z romantykami". 10.25 Przerwa. 15.40 Program dnia. 15.45 i 23.00 Politechnika TV II roku. Wytrzymałość materiałów. 16.55 Dziennik. 17.10 XXI Wyścig Pokoju. Sprawozdanie z zakończenia XIII etapu na trasie Rzeszów — Lublin. 17.45 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem". 18.25 „My mówimy po francusku" — film Tele-Aru („Z kamerą po świecie"). 18.40 „Jazz w Filharmonii". 19.20 „Dobranoc". 19.30 Dziennik. 20.05 „Horyzonty". 20.35 „Gdy miasto śpi" — film fab. USA. 21.55 „Refleksje". 22.25 Dziennik. 22.40 Kronika Wyścigu Pokoju.

Piątek, 24.V.

10.30 „Ulica Willowa" — film fab. węg. 11.55 Dla szkół (kl. V) Wychowanie plastyczne: „Fotografika". 12.25 Przerwa. 15.40 Program dnia. 15.45 i 23.10 Politechnika TV I roku. Fizyka. 16.55 Dziennik. 17.00 Dla dzieci: „Miś z okienka". 17.20 XXI Wyścig Pokoju. Sprawozdanie z XIV etapu na trasie Puławy — Radom (filmowe) oraz transmisja z zakończenia XV i ostatniego etapu Wyścigu w Warszawie. 18.30 TV Kurier Mazowiecki. 18.50 „Stocznia" — reportaż. 19.20 „Dobranoc". 19.30 Dziennik. 20.05 „Czwarta zmiana". 20.40 Teatr TV: M. Cervantes de Saevedra — „Don Kichot". ok. 22.00 „10 minut recenzji". 22.10 „LOT — dziś i jutro". 22.40 Dziennik. 22.55 Kronika Wyścigu Pokoju.

Sobota, 25.V.

10.00 „Człowiek bez jutra" — film fab. wł. 11.20 Przerwa. 11.55 Dla szkół (kl. VII) Zoologia: „Ssaki". 12.25 Przerwa. 12.45 Dla szkół (kl. VIII) Geografia: „Proces urganizacji Polski". 13.15 Przerwa. 15.35 Program dnia. 15.40 TV Kurs Rolniczy: „Nawożenie roślin owocowych". 16.15 „Wychowanie fizyczne naszych dzieci". 16.25 Program Tygodnia. 16.50 Dziennik. 17.00 Dla młodych widzów: „Szósty trójmecz harcerski". 18.00 „W przestworzach" czyli ciekawe opowieści lotników. 18.15 „Spotkanie z przyrodą". 18.40 „Tele-Echo". 19.20 „Dobranoc". 19.30 „Monitor". 20.10 „Przeraźliwe łoże" — film TVP („Opowieści niezwykłe"). 21.00 „Rewia Polskich Nagrań". 22.00 Dziennik. 22.15 Wiadomości sportowe. 22.25 „Człowiek bez jutra" — film fab. wł.

Piątek, 17 maja

15.35 Nowości. 15.40 Program dnia. 15.45 „Poezja współczesna" 16.30 Dla uczniów. 16.50 „5+2". 17.20 Śpiewa M. Pysłaru 17.40 Podróże TV. 18.30 Sztafeta nowości. 19.30 Twórczość młodych kompozytorów białoruskich. 20.05 „Rocznica Układu Warszawskiego". 21.05 Tylko fakty. 21.15 Na dobranoc.

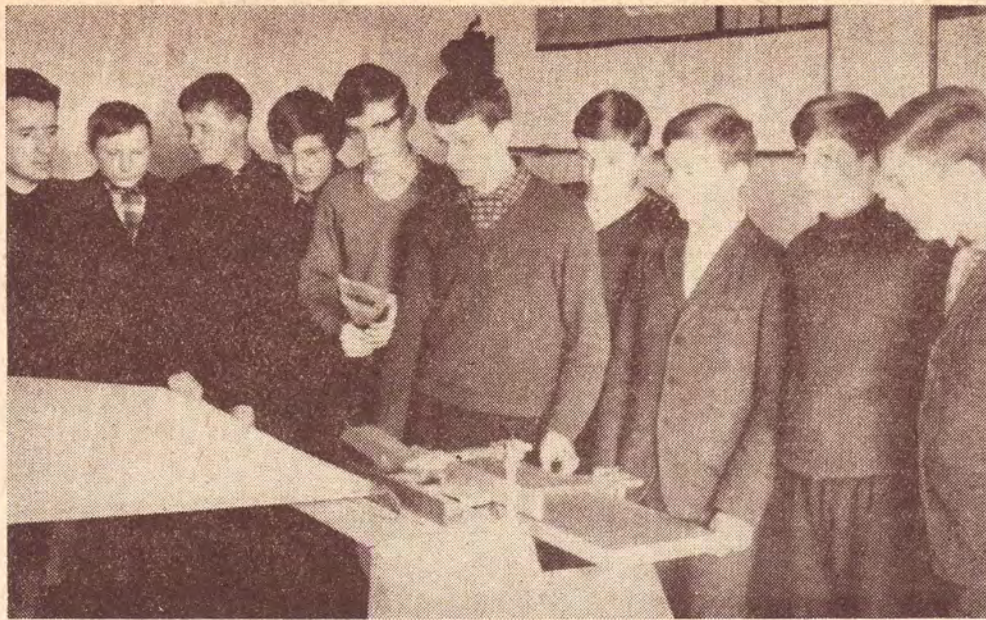
Sobota, 18 maja

6.55 Program dnia. 7.00 Gimnastyka. 7.45 Dziennik. 8.00 Program muzyczny. 8.30 Dla studentów. 10.30 Dla uczniów szkół technicznych. 11.30 Zespół „Bachor". 12.20 „Dzieci wielkiej rodziny". 12.45 Kiosk muzyczny. 13.15 „Białoruś literacka". 14.15 Dziennik. 14.30 TV barwna. 16.00 Klub filmowy. 17.00 Koncert. 18.00 „Czas". 18.30 „Cienie nad Notre Dame". Film. I seria. 20.05 Program na jutro. 20.10 „Cienie nad Notre Dame". Film. II seria. 21.55 Szkatułka Muzyczna.

Niedziela, 19 maja

6.55 Program dnia. 7.00 Gimnastyka. 7.15 „Budzik". 7.45 Dziennik. 8.05 „Słuchaj nas, Ojczyzno". 8.45 Reportaż z Placu Czerwonego poświęcony obchodom powstania organizacji pionierskiej. 10.00 Dla uczniów. 11.00 „Białe i czarne". 11.30 Dla uczniów. 13.00 „My i nasz wolny czas". 14.00 Dla żołnierzy. 14.30 TV barwna. 16.00 Dla uczniów. 16.25 Film animowany dla dzieci. 17.00 Koncert. 18.15 „Siedem dni". 19.00 „Cudzy dokument". Film. 20.30 „Wieczorne spotkania". Program muzyczny. 21.30 Tylko fakty.

У ГАЙНАЎСКАЙ „ДВОЙЦЫ“

У кабінеце практычна-тэхнічных заняткаў. Урок вядзе настаўнік Я. Давідзюк.

Пачатковая школа № 2 імя Аляксея Фларэнкі ў Гайнаўцы налічвае аж 1142 вучні. Гэта свайго роду камбінат. Міма, што дзеці вучацца тут на дзве змены, школа з'яўляецца цэнтрам асветы для дарослых.

Адбыўся тут курс качагараў цэнтральнага агравання з усяго павета. Закончыўся курс рамеснікаў, перш за ўсё вясковых асяроддзяў Гайнаўшчыны, на які прыязджала 28 чалавек. Але найбольш цікавай ініцыятывай здаецца быць супрацоўніцтва з «хімічнай» (фабрыка). «Хімічная» з'яўляецца апякунчым камітэтам над школай № 2. Кіраўнік школы **П. Гіншт** паінфармаваў нас, што камітэт стараецца дапамагаць школе ва ўсім, чым можа, а **школа, каб адудзячыцца за дапамогу, арганізуе курсы для работнікаў фабрыкі.** У гэтым годзе на падрыхтоўчы курс да экстэрністычнага экзамену на заканчэнне пачатковай школы было запісаных больш 60 рабочых фабрыкі.

Заняткі на школьным пляцы.

Напэўна паменшылі б мы заслугі школы, калі б асталіся на сцверджанні, што гайнаўская «двойка» — гэта толькі цэнтр асветы для дарослых. Школа мае дасканалы кабінет для практычна-тэхнічных заняткаў, які вядзе настаўнік **Я. Давідзюк,** кіраўнік павятовага метадычнага цэнтра гэтага ж прадмета. Тут усё на сваім месцы, многія працы пры абсталяванні кабінета выканалі самі вучні. На высокім узроўню пастаўлены ў школе спорт. Сведчыць аб гэтым між іншым сцяг за II месца хлопцаў на чэмпіянат пачатковых школ па баскетболу ў 1968 г., які падаравалі: Куратарыум школьнай акругі і Школьны спартыўны саюз у Беластоку.

Тэкст і фота (ак)

Малінніка ўскія РАЗМОВЫ

Размаўляюць малінніка ўскія жанчыны:

— Помню, калі ў нас святло праводзілі. А я ніколі ў жыцці і не бачыла гэтага святла, кажу, уводзьце. Як пачалі яны тады біць у сцены маёй старой хаты, думаю, хата разваліцца. Божанькі, кажу, навошта мне гэтае святло, і за лямпаю добра. «Наша справа, кажуць манцёры, увясці, а тады бяры сабе баба ды сякераю адрубай, калі не падабаецца». Увялі, ды пайшлі з хаты. Во, як было. Цяпер на гадзіну згасне электрычнасць, дык бяда вялікая ў хаце. Як калісьці мог чалавек жыць без электрычнасці, здаецца. А было гэта ж не так зноў даўно.

— А матацыкл калі пасля вайны прыехаў у вёску, што было. Амаль з усяе вёскі збегся народ глядзець, як на дзіва. А цяпер амаль у кожнай хаце матацыкл.

— Да вайны, дык я нават цукру не бачыла, толькі расказвалі, што вельмі прыгожы ды салодкі — саладзілі выключна сахарынаю.

— Хаты драўляныя разбураюць ды будуюць новыя, мураваныя. Навошта, здаецца, людзям хаты будаваць, калі маюць яшчэ нядрэнныя.

— Калісьці стары Трахім, пакойны, помню, гаварыў, да вайны яшчэ, што чакае нас вялікая вайна, а хто яе перажыве, дык потым будзе жыць так добра і раскошна, што яшчэ ніколі так не жылося. Так яно і сталася.

Так размаўляюць у Малінніках. Дзіўна. Бо, здаецца, дзе як дзе, але ў Малінніках старыя прароцтвы аб маючымся наступіць пасля страшэнных войнаў тысячагадовым царстве шчасця, яшчэ ўсё ж такі не збыліся. Перашкаджае гэтаму пакуль што цераспалосіца. Аб маліннікаўскай цераспалосіцы і іншых праблемах вёскі размаўляем з сакратаром грамадскага камітэта партыі, кіраўніком мясцовай школы, сябрам Сцяпанам Бурылай.

— Цераспалосіца, — тлумачыць сябра, — у вялікай ступені абмяжоўвае тэхнічны прагрэс нашай вёскі. Хопіць сказаць, што 8-гектаровая гаспадарка знаходзіцца ў Малінніках у 86 кавалках, адлегласць паміж якімі сягае неаднаразова 5 кіламетраў. На вузенькіх палосках рэдка якія машыны могуць мець прымяненне. Так, напрыклад, у мінулым годзе сельскагаспадарчы турток атрымаў апрысківач. Ніхто ім не карыстаўся, бо няма магчымасці. Сяляне надалей апрысківаюць расліны мятлою, а азотакс на бульбу рассыпаюць з панчохі. Пастановы партыі прадбачваюць, што цераспалосіца будзе ліквідавана да 1970 года. Мы б, зразумела, хацелі, каб у нас ліквідавалася яна магчыма як найхутчэй.

Аднак не гледзячы на цераспалосіцу людзі ў Малінніках не наракаюць на час, у якім прышлося ім жыць, не наракаюць таксама на недахоп грошай. Купляюць дарагую хатнюю мэблю ды розныя дарагія гаспадарскія абсталяванні. Крыніца даходу? Тая ж самая, што і ў іншых нашых вёсках: хатняя прамысловасць, а ў асаблівасці прадукцыя саламяных матаў. Будуюць новыя прыгожыя дамы ў сучасным стылі па 5—6 пакояў.

Хатняя прамысловасць аднак — гэта занятак для старэйшых. Моладзь пакуль што не надта хоча трымацца роднай хаты ды традыцыйных народных заработкаў. Сведчаць аб тым лёсы выпускнікоў мясцовай пачатковай школы. Так, напрыклад, у мінулым годзе пачатковую школу ў Малінніках скончыла 10 асоб, з таго 8 асоб пайшло вучыцца далей. У тэтым годзе школу скончыла 12 асоб — вучыцца ў сярэдніх школы збіраецца таксама 8 асоб. Моладзь з Маліннікаў цікавяць перш за ўсё прафесіянальныя школы. Рэдка хто паступае ў агульнаадукацыйны ліцэй, рэдка хто збіраецца вучыцца ў вышэйшых навуковых установах. Зараз з Маліннікаў ёсць толькі адзін студэнт на рускай філалогіі Варшаўскага універсітэта. А шкада, Маліннікі — вёска немалая і нямала ёсць тут здольнай, таленавітай моладзі.

Ул. Паўлючук

Аўстрыйскі тэарэтык Эрнест Фішар, якога кніжка аб мастацтве была ў свой час выдадзена на польскай мове („O potrzebie sztuki”, Варшава 1958), даказвае, што мастацтва зрадзілася з магіі і служыла выключна магічным мэтам. Фішар мае тут на думцы перш за ўсё народную паэзію, якая першапачаткова была формай заклінання ці замоваў — своеасаблівай спробай панавання чалавека над з'явамі прыроды. Думку Фішара ў яшчэ большай ступені можна аднак аднесці да выяўленчага мастацтва, а асабліва да звярыных матываў у народным аздобніцтве.

Звярынападобны арнамент у народнай творчасці вельмі папулярны. Хопіць нэпомніць аздобныя заканчэнні даху з конскімі галовамі, фігуры птушак у разьбе падаконнікаў, вуглаў і г.д., пеўнікі і іншыя птушкі вышываныя на ручніках, пірагі ў форме звяроў або частак звярынага цела, як, напрыклад, каравайная гуска, буслінная лапа, розныя заканчэнні клямак, кульбакаў, ручак ад пасудзін, у форме звярыных галоваў і шмат іншых прылад. Праўда, нашыя сяляне, якія да нядаўна яшчэ любілі ўпрыгожваць вуглы і падаконнікі разнароднымі, між іншым, і звярынымі формамі. не прыдавалі ім ніякага значэння апрача чыста аздобніцкага. Падобна зрэшты ўжо нашыя бабулі, якія вышывалі свае прыгожыя пеўнікі на ручніках, не прыдавалі ім аніякага магічнага значэння. Што такое менавіта значэнне мелі яны ў далёкім мінулым, сцвердзіць можна на падставе падрабязных даследаў над іх развіццём, а таксама над вераваннямі і звычаямі беларусаў і іншых народаў, у прыватнасці першабытных плямён. Даследы такія праводзіў у свой час на падставе беларускага этнаграфічнага матэрыялу вядомы савецкі рэлігіязнаўца Н. Нікольскі.

Вядома, што сяляне да нядаўна прыпісвалі звярам вялікую магічную сілу. Найбольшым «магам» быў певень, які сваім спевам разганяў, як вядома, усялякую нячыстую сілу. Падобна бусел бараніў таго, на чыёй стрэсе пасяліўся, ад маланкі і іншых няшчасцяў. У прылясных вёсках «карысным» для гаспадаркі лічыўся таксама вуж, які пасяліўся пад хатаю. Магічныя якасці мелі конь ды вол. Да сёння вядомая ўсім магічная — больш за ўсё адмоўная — роля ката — асабліва чорнага.

Зразумела, найлепш, калі жывёлы выконваюць сваю магічную ролю ў паўнаце сіл, і здароўя, як, напрыклад, буслінная сям'я, якая звіла сабе гняздо на страсе гаспадарскай забудовы. Не заўсёды аднак гэта было магчыма. Згодна з народнымі ўяўленнямі магічнай сілай валодалі не толькі жывыя звяры, але таксама і здохлыя, а нават іх толькі некаторыя часткі, мала таго — магічная сіла звяроў перадавалася іх мастацкім вобразам. Таму апрача вядомай пашаны да буслаў ды ластавак захаваўся сярод беларусаў да часоў, калі этнографы пачалі збіраць свае звесткі аб народных вераваннях, звычай вешання ў хляве забітай вароны, каб адганяла яна ад кароў ведзьмаў ды ўсялякіх іншых нячысцікаў, а таксама — у гэтых жа самых мэтах — звычай вешання на хляве конскага чэрапа. Апошні звычай у змененай форме захаваўся да нашых дзён. Яшчэ і сёння можна ўбачыць на сялянскіх агародах чэрапы здохлых коней. Паводле аднак тлумачэнняў сялян, ахоўваюць яны агарод не ад ведзьмаў, а ад кратоў, якія псуюць сялянскія агароды. Гэтая замена першабытна фантастычных павер'яў на больш «рэальныя», «матэрыялістычныя» — не адзіночная. Падобна раней беларускія сяляне верылі, што ў хляве можа загнездзіцца дзіўны дух — дамавік, які заездждвае каня, і таму конь худы. Зараз сяляне ў дамавіка не вераць, але многія вераць у тое, што ў хляве можа загнездзіцца таямнічая жывёла — ласачка, якая заездждвае на смерць каня і якую трэба з хлява выкурыць, магічнымі спосабамі.

Вернемся аднак да мастацтва. Вядома, што ў народных вераваннях вобраз жывёлы або чалавека ўтаесамліваўся ў нейкай ступені з самай жывёлай або чалавекам. Калі, скажам, чараўнік хацеў зрабіць нейкаму чалавеку крыўду, разьб'ярыў раней яго постаць, а наступна прабіваў яе вострай прыладай выгаварваючы закляцце. Падобна нашыя сяляне з даўных даўна разьбярылі ды вышывалі постаці птушак, конікаў і іншай жывёлы, развешвалі іх у хаце ды звонку хаты, каб такім чынам вобразы гэтыя зберагалі гаспадарку ад розных ведзьмаў, дамавікоў, ды ўсялякай іншай нечысці.

Зараз, як мы ўжо сказалі, вераванні гэтыя зніклі зусім. Асталіся толькі звярыныя постаці ў разьбах нашых хатаў ды вышыўкі ў куфрах нашых бабуль, якія з'яўляюцца дасканалымі прыкладамі народнага майстэрства.

Рыгор Паўлюк

МАСТАЦТВА І ЯГО ПРЫЯЦЕЛІ

Паведамлялі мы ў мінулым годзе аб арганізаваным у Беластоку Таварыстве прыяцеляў мастацтва.

Аказалася, што таварыства гэтае ўзялося адразу за працу ўжо з восені мінулага года і на канец года пры падліках магло пахваліцца нечым. Па-першае, працу падзяліла яно на секцыі, якіх пяць: прапаганды і інфармацыі, арганізацыі выставак, аматарскага руху, папулярызацыі мастацтва ў школах, жыллёвай культуры.

Далей таварыства занялося істотнымі справамі і перш за ўсё экспазіцыяй розных выставак і ў розных месцах. Вельмі шырока з выстаўкамі Таварыства ўвайшло ў школы.

Значна менш шырока, як пакуль што, занялося фармаваннем мастацкага густу на вёсцы. Будучыня перад намі, і напэўна і вёску агорне пагоня за добрымі выстаўкамі, цікавымі карцінамі.

Паведамляем таксама, што ў працах таварыства, яго паасобных секцый, удзел прымаць можа кожны, так як кожны можа быць членам таварыства.

(вл)

УВАГА, АБСАЛЬВЕНТЫ СПР!

Прачытай, падумай, выбяры!

Сёння падаем інфармацыю аб тэхнікумах, у якія прыймаюцца кандыдаты пасля заканчэння СПР або іншых прафесіянальных школ. Гэтыя тэхнікумы трохгадовыя, а прыймаюцца сюды кандыдаты, якія скончылі прафесіянальную школу згодна з кірункам навучання ў тэхнікум, не перакрочылі 19 год жыцця і склалі ўступны экзамен з польскай мовы і матэматыкі (вусны і пісьмовы) з аб'ёму праграмы закончанай прафесіянальнай школы.

Прафесіянальныя тэхнікумы на падбудове СПР і 2-гадовай прафесіянальнай сельскагаспадарчай школы, рыхтуюць моладзь да наступных спецыяльнасцей:

1) сельскагаспадарчай
2) эканамічнай
3) будаўлянай
4) механізацыйнай.

Эканамічныя тэхнікумы рыхтуюць да працы ў вясковым гандлі, скупе і сельскагаспадарчай кантрактацыі, а таксама працаўнікоў грамадскіх рад нарадовых.

Будаўляныя і механічныя тэхнікумы рыхтуюць працаўнікоў для прадпрыемстваў вясковага будаўніцтва і механізацыі сельскай гаспадаркі (напр. ПОМ, ПГР і інш.).

У трохгадовыя сельскагаспадарчыя тэхнікумы прыймаецца моладзь ва ўзросце 17 год, якая закончыла СПР або прафесіянальныя сельскагаспадарчыя школы. Агародніцкія тэхнікумы прыймаюць абсальвентаў 2-гадовых агародніцкіх школ, тэхнікумы сельскагаспадарчай рахунковасці — абсальвентаў 2-гадовых школ сельскагаспадарчай рахунковасці, а ў тэхнікумах механізацыі сельскай гаспадаркі могуць працягваць навуку кандыдаты, якія закончылі 3-гадовую школу механізацыі сельскай гаспадаркі.

TECHNIKA ZAWODOWE DLA KANDYDATÓW PO UKOŃCZENIU SPR

Augustów, ul. 29 Listopada 19. Technikum Budowlano-Elektryczne — internat (budownictwo wiejskie).

Bielsk-Podlaski, ul. Widowska 3, Technikum Ekonomiczne — internat (wiejski obrót towarowy).

Sokółka, ul. Kryńska 39, Technikum Budowlane — internat (budownictwo wiejskie).

Suwałki, ul. T. Kościuszki 38/40 Technikum Ekonomiczne CRS — internat (ekonomia i organizacja przedsiębiorstw hodowlanych).

Szczuczyn, ul. J. Kilińskiego 31, pow. Grajewo, Technikum Ekonomiczne — internat (wiejski obrót towarowy, administracja terenowa).

TECHNIKA ROLNICZE DIA KANDYDATÓW PO UKONCZENIU ZAS. SZK. ROLN. I SPR

Czartajew, pow. Siemiatycze, Technikum Rolnicze — internat.

Dowspuda, p-ta Raczki, pow. Suwałki, Technikum Rolnicze — internat.

Olecko, ul. A. Czerwonej 41, Technikum Rolnicze — internat.

Różanystok, pow. Sokółka — Technikum Rolnicze — internat.

Supraśl, ul. St. Konarskiego 4 — Technikum Mechanizacji Rolnictwa — internat. (ак)

Людскія справы

Нядаўна наведаў я міліцэйскі пастарунак у Храбалах. Хацелася паслухаць, што цікавага могуць расказаць старажы грамадскага парадку пра жыхароў навакольных вёсак.

— Людзі ў нас жывуць спакойна, — заявіў сержант Аляксандр Мятэльскі. — У апошнім часе не запісалі мы нейкіх больш сур'ёзных злачынцаў. От, нармальныя справы.

— Прыйшоў гэты Федарук з Паўлаў, — паінфармаваў плютановы Станіслаў Чэрняк звяртаючыся да сержанта.

Аказваецца, што Лявонцій Федарук восенню 1966 года за маральнае і фізічнае знуткаванне над уласнай жонкай і дзяцьмі быў засуджаны на 2 гады турмы.

— Пазней, — інфармуюць міліцыянеры, — прыходзіла да нас гэтая ж самая жонка, скардзілася ўжо не на мужа, а на тое, што ёй цяжка без яго жыць, што няма каму працаваць і т.д. Пашкадавалі мы жанчыну і яе дзяцей. Пры нашай дапамозе Федарука выпусцілі з турмы на 6 месяцаў раней, значыць прыпынілі яму адбыванне пакарання. Суд, штопраўда, устанавіў яму куратара, значыць, апекуна, але мы, паручыўшыся за яго, таксама ўзялі на сябе адказнасць за яго паводзіны на свабодзе. Вось цяпер дайшлі да нас чуткі, што Федарук зноў пачынае авантуравацца.

Міліцэйскія папярэджанні Федарук прыймае варожа.

— У турме я добра вывучыў угалоўны кадэкс, — заяўляе ён упэўнена. — Вы мяне не вучыце, я сам ведаю, што мне можна, а чаго не можна.

Складаецца вельмі непрыемная гутарка, найбольш непрыемная для міліцыянераў. Яны цярпліва паясняюць, што хочуць толькі яго, федаруковага, дабра і дабра яго дзяцей — гэта перш за ўсё. Астаецца ўрэшце апошні аргумент, каб утамаваць заўзятасць гэтага «мужа» і «бацькі».

— Глядзіце, Федарук, — гаворыць сержант Мятэльскі, — калі вы не супакоіцеся, дык мы ў кожную хвіліну можам вас паслаць назад у турму.

Не паспелі міліцыянеры выкурыць папяросу, каб перадыхнуць пасля гэтай непрыемнай гутаркі, а ўжо ў дзвярах паявілася нейкая старая жанчына. З нізкім паклонам нясмела пераступіла парог і няўпэўнена разглядаецца па тварах прысутных.

— Што скажаце? — пытае сержант Мятэльскі.

— Я з бідою до вас, коб ратовалі, — на мясцовай гаворцы адазвалася бабуля і пачала расказваць гісторыю пра тое, як сусед пагражае яе сыну, што яму кішкі выпарэ.

Фабрыка ў Страблі

(Працяг са стар. 1)

ПАРП, які адзначаецца пунктуальнасцю, дысцыплінаваннем і выпускае найвышэйшай якасці прадукцыю. Да перадавікоў прадукцыі трэба залічыць таксама бетоншчыкаў: **Язэпа Пракапюка і Балеслава Віктарука;** арматуршчыкаў: **Мікалая Семенюка, Язэпа Сахароўскага, Яна Парфенюка;** апетатараў: старшыню грамадскага праўлення ЗМВ **Станіслава Матэушка, сакратара партарганізацыі Мікалая Шчарбінскага.**

Ян Парфенюк выконвае арматуру для пліт да агароджы.

Задбана ў Страблі і аб сацыяльныя справы рабочага калектыву. Зараз рамантуюць тут святліцу, у якой ёсць тэлевізар, радыё і новая мэбля. Пабудавана лазню, з цёплай вадой. Пака вараць рабочым каву, а ў хуткім часе будуць з Бельска ў тэрмасах давозіць гарачы суп.

Фабрыка ў Страблі ўрасла ў асяроддзе. Кіраўнік фабрыкі **Рышард Зонь** бясплатна пазычае людзям прылады, як бетаняркі, пустачаркі і іншыя. Людзі сюды ідуць, як да добрага суседа. Калектыў фабрыкі чынам адбудаваў вагу ў Страблі, дзякуючы чаму гаспадары маюць меншы клопат з пакупкай вугля і іншых рэчаў. Рабочыя многа працы ўлажылі пры пабудове святліцы і дарогі. Паколькі ў ваколіцы няма лазні, мясцовым жыхарам дазволена мыцца ў фабрычнай лазні.

Вось фабрыка, якая з'яднала не толькі прадукцыйную марку, але і пашану асяроддзя.

Аляксей Карпюк
фота аўтара

SĘP SYBIRU

Якраз на сёлетнія Дні асветы, кніжкі і прэсы выйшла ў свет у Лодзінскім выдавецтве кніжка Яна Гушчы «Sęp Sybiru», у якой амаль палову займае апавяданне «Owidiusz na Polesiu». У гэтым апавяданні аўтар паказвае невядомыя, а як жа цікавыя старонкі з жыцця **Уладзіслава Сыракомлі.** Слаўны польскі паэт, сардэчна звязаны з Беларуссю, з'яўляецца яркім сімвалам польска-беларускага пабрацімства.

Невыпадкова напісаў гэту кніжку, менавіта, Ян Гушча, ураджэнец Заходняй Беларусі, шчыры сябар беларушчыны.

„Pocztyliona... przełoży go chętnie pisujący i po polsku poeta Łuczyna-Niesłuchowski i stanie się piosenką białoruską", — піша Я. Гушча, упамінаючы пра гэты вядомы верш Сыракомлі; верш перакладзены на беларускую мову нашым паэтам XIX ст. Янкам Лучынай-Неслухоўскім.

З Янам Гушчай мы пазнаёмілі Чытачоў у першым сакавіцкім нумары «Нівы», друкуючы яго цікавае інтэрв'ю нашаму часопісу. Кніжка гэтага аўтара павінна знайсціся, прынамсі, у школьных бібліятэках (цана 11 зл.).

(ся)

Не шкадуюць САМЫЯ — СЯБЕ

Зласліўцы кажуць, што як Астровак Астроўкам стаў, ніхто тут не шкадуе нават самога сябе... Вядома, гэта толькі зласлівасць, але ў ёй ёсць зерне праўды. Скажам, ніхто не падумаў аб збудаванні маленькай чакальні на аўтобусным прыпынку. Праз Астровак праязджае шмат аўтобусаў у Саколку і ў Крынкі, ездзіць імі шмат людзей з вёскі, а таксама і з суседніх вёсак — з Піражкоў, нават з Паўночнага Вострава.

Людзі мокнуць і прастываюць, выстойваючы каля слупка з ПКС-авым знакам. Узіму шукаюць прытулку ў прыдарожных хатах; увесну, падчас буры, уцякаюць пад дрэвы — не кожны мае знаёмых у прыдарожных хатах, а «лезці свінёю» не кожны можа.

Напрыклад, у Гайнаўскім павеце амаль кожная прыдарожная вёска «зафундавала» сабе чакальню, недарагую і патрэбную, збудаваную «чынам». Памагалі суседнія вёскі, як для сябе. Кажуць, салтысы там энергічнейшыя, чым на Сакольшчыне... (ся)

СУСТРЭЧЫ

У 1967 годзе на тэрыторыі **Сямяціцкага павета** адбылося 8 сустрэч з пасламі ў Сейм ПНР, на якіх насельніцтва ўнесла **13** пастулатаў. Больш пастулатаў, бо аж **154,** унесена на сустрэчах з раднымі ПНР, якія адбылі **109** сустрэч з выбаршчыкамі. З унесеных **267** пастулатаў пазітыўна ўладжана **37.**

Актыўна дзейнічалі камісіі павятовай рады. Склалі яны **211** прапаноў, з чаго **57** уладжана пазітыўна. (ак)

Манаграфія Грамады

Апошнім часам у Мінску выйшла з друку кніжка аб Беларускай сялянска-рабочай грамадзе. Аўтарам яе з'яўляецца вядомы беларускі гісторык Уладзімір Палуян. Праца гэтая мае звыш 200 старонак. Здаецца, што заслугоўвае яна на ўвагу ў некалькіх адносінах. З'яўляецца першай манаграфічнай, адносна вычарпальнай, распрацоўкай не толькі найбольшай радыкальнай рэвалюцыйнай сялянскай арганізацыі, якая існавала ў першым дзесяцігоддзі ў Польшчы, але таксама і ў Еўропе. Але не толькі. Аўтар спрабаваў паказаць, як Камуністычная партыя Польшчы (і яе секцыя Камуністычная партыя Заходняй Беларусі) дзякуючы ўласцівай нацыянальнай і сацыяльнай палітыцы патрапіла аб'яднаць вялікую колькасць сялян, рабочых і інтэлігенцыі ўсходніх ваяводстваў тагачаснай Польшчы і накіраваць на рэвалюцыйны шлях барацьбы за нацыянальнае і грамадскае вызваленне, за звяржэнне памешчыцка-буржуазійнага ўрада і ўстанаўленне рабоча-сялянскага ўрада. Грамада была той арганізацыяй, якая запісалася залатымі літарамі ў інтэрнацыянальныя традыцыі нацыянальна-вызваленчай барацьбы польскіх і беларускіх народных мас.

Першы раздзел характарызуе ўмовы, якія ляглі ў аснову ўтварэння БСРГ.

Безумоўна, даследванне фактараў, якія ляглі ў аснову нараджэння Грамады адыгрываюць незвычайна вялікую ролю ў поўным зразуменні яе ролі, працэсаў, якія адбываліся ў краіне. Спробай гэтай заняўся аўтар манаграфіі. Заняўся ён наступнымі праблемамі: эканамічным становішчам, а асабліва цяжкім становішчам сялян. палітыкай нацыянальнага прыгнёту, уплывам Кастрычніцкай рэвалюцыі і ўтварэння Беларускай Сацыялістычнай Рэспублікі на беларускі народ, развіццём нацыянальнага самапазнання ўсяго беларускага народа пад уплывам рэвалюцыйныхператварэнняў у Краіне Саветаў. Паказаў таксама на пэўныя праявы дыферэнцыяцыі палітычных поглядаў у асяроддзі беларускай інтэлігенцыі. Паказаў таксама (хаця на мой погляд, не вычарпальна) ролю польскага камуністычнага руху і яго эвалюцыю па-ленінскаму напрамку. Рэч ідзе галоўным чынам пра палітыку ў аграрным і нацыянальным пытанні.

У наступным раздзеле: **«Утварэнне і дзейнасць Грамады (1925 — першая палова 1926 г.)»** шмат месца прысвяціў аўтар на ахарактарызаванне эвалюцыі поглядаў **Браніслава Тарашкевіча** тагачаснага старшыні Беларускага пасольскага клуба, а пазнейшага правадыра Грамады, марксіста, члена КПЗБ. Абмеркаваў непасрэдныя прычыны расколу, які адбыўся ў БСК і ўтварэнне БСРГ у чэрвені 1925 г., ролю канферэнцыі ў Гданьску ў жніўні **1925 г., IV канферэнцыі КПП і III канферэнцыі КПЗБ у** далейшым развіцці **Грамады.**

Другая частка гэтага раздзела працы шырока расказвае аб ідэалагічна-палітычных і арганізацыйных асновах Грамады.

Праграму БСРГ апрацаваў Браніслаў **Тарашкевіч,** а яе статут — Сымон Рак-Міхайлоўскі.

Абодва гэтыя дакументы былі апублікаваны ў «Бюлетэні пасольскага клуба БСРГ», а ў чэрвені 1926 г. выйшлі з друку масавым тыражом.

Якія лозунгі высоўвала праграма? **Спасярод іх трэба назваць лозунг самавызначэння зямель Заходняй Беларусі, устанаўленне сялянска-рабочага ўрада і дэмакратычных свабод, канфіскацыя памешчыцкай зямлі і падзелу яе без выкупу паміж малазямельнымі і беззямельнымі сялянамі, устанаўленне 8-гадзіннага рабочага дня, паляпшэнне ўмоў працы і ўдзелу фабрычных камітэтаў у кантролі над вытворчасцю, ліквідацыя ўсіх прывілей пануючых класаў, аддзяленне царквы ад дзяржавы, нацыянальнае раўнапраўе і стварэнне школы на роднай мове.** Цяжка аднак згадзіцца з намерам крытыкі аўтара некаторых тэзісаў праграмы (напр. лозунга ўтварэння хутароў на вёсцы, або няма лозунга нацыяналізацыі прамысловасці і калектывізацыі сельскай гаспадаркі).

Статут акрэсліў яе арганізацыйную структуру. На чале Грамады стаяла Рада, Цэнтральны Камітэт. Старшынёй ЦК быў **Б. Тарашкевіч,** а яго намеснікам — **Рак-Міхайлоўскі.** У склад гэтага органа ўваходзілі таксама паслы **Павал Валошын, Пётр Мятла.** Ад чэрвеня 1926 г. пачаў сваю дзейнасць Цэнтральны сакратарыят Грамады, на чале якога стаяў **М. Бурсевіч.** Непасрэдна Цэнтральнаму сакратарыяту і ЦК падпарадкоўваліся павятовыя

— Вуон злосны на нас, — выціраючы слёзы гаворыць жанчына. — што архітэкты забаронілі ёму будоваті хлев бэз плана.

Міліцыянеры супакоілі бабульку і заявілі, што яшчэ гэтага ж дня выясняць справу. Тут жа аднак паявіўся наступны наведвальнік: жанчына ад папярэдняй не толькі шмат маладшая, але і больш бойкая ды энергічная. Пасля смелага прывітання тут жа заявіла:

— Я ў такой справе: маю пастанову суда, каб не вырэзваць лесу. А мой брат, каб яго халера, паехаў вось у гэты лес і звалііў цэлую горбу сосен.

Ізноў міліцыянеры заяўляюць, што хутка справу выясняць.

Гэта вядома, толькі некаторыя людскія клопаты, якія давялося аднаго будзённага красавіцкага дня вырашаць храбалоўскім сторажам грамадскага парадку.

Храбалоўскі пастарунак сваёй дзейнасцю ахоплівае даволі вялікі раён Бельскага павета. Колькі ж такіх і іншых спраў здараецца штодзень у гэтых вёсках! Яны, здавалася б, дробныя, малаважныя, нават самі міліцыянеры сцвярджаюць, што на тэрыторыі іх дзейнасці нічога важнага не здарылася. Аднак і гэтыя дробныя людскія клопаты патрабуюць пільнай увагі. Трэба іх разглядаць, выясняць, трэба сачыць, каб нікога не пакрыўдзіць, а асноўнае, каб ніхто безадказна не парушаў закону.

Сержант Аляксандр Мятэльскі і плютановы Станіслаў Чэрняк з'яўляюцца вопытнымі міліцыянерамі. За імі шмат гадоў адказнай службы. Толькі на пастарунку ў Храбалах працуюць ужо па звыш 13 год. Плютановы Чэрняк паходзіць аж з Познанскага ваяводства.

— Як вы сябе тут адчуваеце? — пытаю яго.

— Зусім добра, — адказвае ён коратка. — Спачатку крыху было цяжкавата прывыкнуць, бо добра не разумеў мясцовай гаворкі. Але цяпер — я проста ў сябе дома. А мая дачка нават «Ніву» чытае.

В. Рудчык

ЗНАХОДКА

Не блізкі свет — бадай дзесяць кіламетраў да ляснога возера. Гэта калі ісці нацянькі.* А берагам рэчкі Выдрыцы, што выцякае з яго, будзе і таго больш. Але чамусьці ў Выдрыцы рыба перастала браць — сядзі хоць з рання да цямна, а паплавок не зварухнецца. Не кожны дзень пашчасціць злавіць акунька ці плотку. Нават ненажэрны ёрш і той верне нос ад прынады. І не дзіва, што сябры-рыбакі адразу згадзіліся на прапанову Эдзіка, ці, як яго хлопцы, вывучаючы яшчэ гісторыю Францыі, празвалі, Піпіна Кароткага.

Мянушкі даваць — звычай агідны. Гэта Галубенка для ўсіх у класе мянушкі выдумляць прывык. Бяда, дый годзе... Лісаўца празваў Лішаком, хоць надта ўжо зняважліва гучыць тэтае слова. Лісавец прасіў яго не клікаць так абразліва, а той яшчэ больш прыстае. Да кулакоў даходзіла. Аднойчы раніцай прыходзіць Лісавец у школу, а Галубенка крычыць на ўвесь клас:

— Хлопцы, Лішак прыйшоў!

А Лісавец з парога зусім дружалюбна, але таксама гучна:

— Здароў Галапупенка!

Хлопцы зарагаталі, пачалі дражніць Галубенку. І той ужо быў сам не рад, перастаў мянушкі выдумляць. Так і зжыліся яны ў класе. Праўда, не ўсе. Ёсць жа і пачэсныя мянушкі. Ну што скажаш супраць «Чырвонай Ружы», як празвалі рэвалюцыянеры Розу Люксембург?

Вось так і з Эдзікам. Піпін Кароткі — кароль Францыі. А Эдзік — завадатар і«кароль» ва ўсіх гульнях і забавах. Да таго ж ён сапраўды кароткі: малы ростам, каржакаваты і вельмі гарэзлівы.

Прыжылася мянушка Семафор і за лепшым Піпінавым сябрам Уладзікам. Яму далі яе пасля таго, як паблізу вёскі чыгунка прайшла. Першы пасажырскі ўсім класам хадзілі сустракаць. А на станцыі семафор — як камандзір які: узніме крыло — пуць свабодны, можа ісці цягнік. Уладзік і праўда падобны на семафор: як сядзіць ён, высокі, доўгі, за нізкай партай — па яго росту ў класе парты не знайшлося — ды як падыме руку, — ну, выліты семафор. Да таго ж Уладзік сур'ёзны і разважлівы ніколі нічога неабдуманата не зробіць.

Дык вось Эдзік — Піпін прапанаваў:

— Хлопцы, пойдзем на возера!

— А не далёка будзе? — усумніўся Уладзік-Семафор.

— Мы ж нацянькі. Якое гэта далёка — дзесяць кіламетраў! А там заначуем каля вогнішча, юшку варыць будзем, бульбу пячы... Хто пойдзе?

Ахвотнікаў набралася чалавек шэсць.

— Ну добра. Значыць дамовіліся. Толькі выходзіць рана трэба. А зараз — дахаты. Трэба папярэдзіць сваіх, хлеба і солі ўзяць, — згадзіўся Семафор.

— А я вядзерца вазьму. каб юшку варыць, — абвясціў Алесь.

— А мы — бульбы, — азваліся Юрка і Гаўрык.

—Бульбу ўсе бярыце! — загадаў Піпін.

На золку шасцёра рыбакоў на чале з Піпінам і Семафорам выходзілі з вёскі.

— У возеры вялікія шчупакі водзяцца! Залетась наш Грыша злавіў там во якую рыбіну, — шырока развёў рукі Юрка.

— Вось бы і нам такую, — пазайздросціў Гаўрык.

— Такая і цябе за сабой у возера ўцягне, — усміхнуўся Семафор.

— Не ўцягне... — пакрыўджана запярэчыў Гаўрык.

Гутарка зайшла пра розныя рыбацкія і паляўнічыя прыгоды. Хто сам не рыбак і не паляўнічы, той не паверыць нават, што ў такім-та годзе, з такім вось дзядзькам ці хлопцам было тое і тое!

Дарога вяла ўсё далей у лес. Стромкія хвоі цягнулі высока ўгору свае кудлатыя галовы, бронзавыя стваллы пераліваліся на сонцы. З гушчару павявала духмяным пахам хвоі і грыбоў. На дарогу выскачыў заяц, прысеў, аглядзеўся.

— Зірні, Піпін, цябе дражніць. Бачыць, што ты з вудай, а не са стрэльбай, — пажартаваў Семафор.

Піпін не раз хадзіў з бацькам на паляванне і нават меў сваю стрэльбу.

Заяц тым часам пасядзеў на дарозе, пастрыг вушамі, і, махнуўшы крутатым хвосцікам, знік у гушчары. Піпін перадаў вуду і торбачку Юрку, а сам пару разоў кульнуўся колам па дарозе. Гэта павінна было азначаць: «Нідзе не дзенецца! Хай толькі паляўнічы сезон падыдзе!»

На беразе возера разбрыліся хто куды. Кожны выбраў, як яму здавалася, самае зручнае месца. Аднак далёка адзін ад аднаго не адыходзілі.

Рыба на возеры і сапраўды брала добра. Праз якія дзесяць хвілін Піпін выкінуў на бераг серабрыстага акуня. Побач чмякнуўся акунь, злоўлены Семафорам. А крыху воддаль цягалі адну за адной нейкіх рыбін Юрка, Алесь, Гаўрык і Косцік.

Раптам рыба ва ўсіх перастала браць. Як адрэзала.

— Ну, хлопцы, час вогнішча раскладаць! — прапанаваў Уладзік.

— Ідзіце ўсе па галлё, а мы з Семафорам жыўцоў на шчупака паставім і рыбу пачысцім! — скамандаваў Піпін.

На лужку непадалёку ад возера, каля лесу, расла паўкругам купка маладых бяроз. Тут, у зацішку, і расклалі хлопцы агонь.

Падкінуўшы ў вогнішча ламачча, сябры зноў падаліся ў лес. Неўзабаве Алесь з Гаўрыкам прывалаклі паваленую ветрам сухастоіну. Косцік прынёс бярэмца галля. Апошнім з лесу выбег Юрка.

— Хлопцы, глядзіце... — Я знайшоў — во-о! — і ён надзеў на галаву ржавую нямецкую каску.

— Падумаеш, здзівіў. Тут жа ў вайну баі былі, — усміхнуўся Алесь. — Пашукаўшы, і не такое знойдзеш!

Сухое галлё зырка палала. Усё больш і больш нагарала прыску. Падышлі Піпін і Семафор з вядзерцам рыбы. Семафор адразу ўзяўся гаспадарыць. Засыпаў бульбу ў попел, прыладзіў над агнём вядзерца.

— Эх, шкада, прыправы ніякай не ўзялі, адна соль, — пашкадаваў ён.

Піпін моўчкі падняўся з купіны і пайшоў совацца па лузе і хмызняку, штосьці шукаючы. Вярнуўся ён хвілін праз дзесяць.

— Вось табе прыправы, — падаў ён Семафору некалькі галінак чорных парэчак і пучок дзікай цыбулі.

Валерыян Ляшэвіч

(Заканчэнне ў наступным нумары)

Таварыства прыяцеляў Белавежы піша

З Белавежы можна даплысці да Балтыйскага мора. Але дац. др **Януш Фалінскі** на сваёй лекцыі з каляровымі здымкамі расказаў і паказаў белавежанцам толькі кусок гэтай воднай дарогі, якую праехаў на байдарцы з Белавежы ў Нарву. Выбраўся ён некалі руслом пушчанскай рэчкі, сабраў цікавыя вобразы і думкі, і вось напярэдадні новага сезона сваёй лекцыяй стараўся адкрыць чароўнасць пушчанскай экскурсіі і заахвоціць да такой жа. Жыхары Белавежы, праўда, многа ведаюць, але няма ў Белавежы традыцыі плысці рэчкай Нараўкай праз пушчу, пад сонца і пры птушынай сімфоніі. А тут, нават падумаць аб гэткай экскурсіі прыемна. (вл)

ПАРОДЗІСТАЯ ЖЫВЁЛІНА

Сяляне Беластоцкага ваяводства могуць пахваліцца даволі добрым колькасным развіццём у гадоўлі свіней і авечак. Калі пералічыць на 100 га зямельных угоддзяў, дык у 1967 годзе свіней у нас было звыш 76 штук. Гэта амаль на 4 штукі больш ад сярэдняга паказальніка для ўсёй краіны. У гадоўлі авечак сярэдні паказальнік для цэлай краіны перагналі мы амаль на 6 штук.

Каб палепшыць якасць гэтай жывёліны, Саюз гадоўцаў свіней і Саюз гадоўцаў авечак пры актыўнай дапамозе сельскагаспадарчых турткоў даставілі сялянам каля 10-ці тысяч штук маладых пародзістых свінаматак і амаль столькі ж адборных авечак.

(вр)

ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ЛІТАРАТУРА

(Працяг са стар. 1)

сказаць трэба, што чытальніцтва грамадска-палітычнай літаратуры сярод беларусаў сістэматычна развіваецца».

А вось паводле дадзеных з вёсак найбольш папулярныя кніжкі з грамадска-палітычнай літаратуры:

« IV з'езд ПАРП».

Кульчынскі Е., Віктар З. «Рапарт камісіі Уэрэна».

Кажкоўская І., Жукоўская Э. «Гітлераўскія людабойцы перад судамі ГФР».

Валіхноўскі Т. «Ізраіль і ГФР».

Бухаман Т. Г. «Хто забіў Кенедзі».

Зарэмба Л. «Залатая звязда над В'етнамам».

Трэвор-Ропэр Г. Р. «Апошнія дні Гітлера».

«Размовы аб гаспадарцы».

(Тлумачэнні загалоўкаў на беларускую мову — вл).

Ахвотна чытачы чытаюць кніжныя выданні рэпартажаў, успамінаў, мемуараў з II сусветнай вайны.

Заканчэнне сумнае. Ва ўсіх бібліятэках з нацыянальнымі групамі, дзе вяліся доследы, няма зацікаўлення праблемай і супрацоўніцтва з боку нацыянальных таварыстваў. Датычыць гэта Беларускага, Літоўскага і Украінскага таварыстваў. Толькі ў Беластоцкім павеце супрацоўніцтва такое з аддзелам БГКТ існуе. Добрыя плёны яго бачым у Гарадку і Міхалове.

У анкетах з Бельска, Гайнаўкі, Саколкі адказ на пытанні аб супрацоўніцтве быў «няма» або «слабое».

Бібліятэкары з асяроддзяў нацыянальных усеагульна дамагаюцца супрацоўніцтва з партыйнымі арганізацыямі і нацыянальнымі таварыствамі.

Калі наступіць такое вялікае пагадненне, чытальніцтва грамадска-палітычнай літаратуры сярод беларусаў пойдзе яшчэ больш уверх. (вл)

камітэты, а гэтым — гурткі, якія дзейнічалі ў асяроддзях сялянскіх, рабочых і працоўнай інтэлігенцыі. **Гімнам Грамады была песня «Ад веку мы спалі».**

Трэці раздзел: **«Барацьба Грамады за адзінства працоўных. Уздым рэвалюцыйнага вызваленчага руху ў Заходняй Беларусі (другая палова 1926 г.)».**

Першы раз знаходзім мы тут вычарпальнае абмеркаванне, як Грамада пераўтварылася ў масавую арганізацыю. Прытым табліцы ілюструюць яе развіццё ў перыяд ад чэрвеня да снежня 1926 г. Змяшчаюць яны таксама даныя, якія адносіліся да складу гурткоў і членаў Грамады ў нашым ваяводстве (Беластоцкага, Бельскага і Сакольскага паветаў).

На падкрэсленне заслугоўвае той факт, што аўтар называе прозвішчы найбольш вядомых беластоцкіх дзеячаў гэтай арганізацыі.

Таксама ў гэтай частцы кніжкі гутарка ідзе аб ідэалагічнай дзейнасці Грамады і працэсе ізаляцыі згодніцкіх партый (асабліва ППС, СЛ «Вызваленне» і «Бунда»). На жаль, не заўсёды можна згадзіцца з аўтарам у ацэнцы гэтых партый. І ўрэшце, многа месца прысвячае справам барацьбы сялянскіх мас за зямлю, дэмакратычныя свабоды і самавызначэнне беларускіх зямель.

Апошні раздзел: **«Далейшае нарастанне рэвалюцыйнай барацьбы ў Заходняй Беларусі. Разгром Грамады (канец 1926 — пачатак 1927 г.)».** На падставе архіўальных крыніц прадстаўляе ён далейшы рост радоў гэтай арганізацыі. Дадзеныя сакратарыяту ЦК БСРГ яе склад ацэньвалі на 117 тысяч членаў. Іншыя дакументы (у тым паліцэйскія) колькасць Грамады акрэсліваюць на 150—160 тыс. членаў. Не гледзячы на ўсё большыя рэпрэсіі з боку санацыйнай улады Грамада і яе тэрытарыяльныя звенні, якія згуртоўвалі сялян, рабочых і інтэлігенцыю, у гэтым і польскую, паспяхова праводзілі палітычную і прапагандысцкую работу. Удзельнічала ў правядзенні палітычных і эканамічных акцый.

У апошнім падраздзеле абмяркоўваецца ход масавых арыштаў дзеячаў Грамады, у гэтым і на Беласточчыне, а таксама працэсаў грамадаўцаў.

Абагульняючы трэба сказаць, што наогул манаграфія цікавая. Узбагачвае яна нашы веды аб адным з найбольш масавых дэмакратычна-рэвалюцыйных рухаў непасрэдна кіраваных камуністычнай партыяй.

БАРЫС НІКІЦЮК

САЛІСТКІ З ПАГАРЭЛАК

У Беластоцкім павеце апошнім часам сярод дзейнасці грамадскіх дамоў культуры найвышэй ацэньваецца праца дома культуры ў Пагарэлках. Найбольшыя дасягненні мае там харавая група, мастацкім кіраўніком якой з'яўляецца Антоні Шалкоўскі. Найлепшымі салісткамі харавой групы з'яўляюцца Галіна Пякарская і Аліцыя Здановіч (на здымку).

Тэкст і фота
М. Хмялеўскі

Пра тых, што памыляліся

Аказваецца, нават найбольш здольныя людзі не могуць усяго зразумець. Пачнем ад самога Напалеона. Аднаго разу папрасіўся да яго нейкі Фултан, які, ведаючы аб намерах Напалеона адносна высадкі дэсанта ў Англіі, запрапанаваў пабудаваць карабель-паравік, што значна прысьпяшыла б аператыўнасць войскаў.

— Ён хоча пераканаць мяне, што караблі могуць плысці пры дапамозе кіпеню! — закрычаў Напалеон. Хто ведае, чым закончылася б вайна, калі б Напалеон паверыў Фултану.

Іншы прыклад: у 1837 годзе, калі ў Францыі пабудавана першую чыгуначную лінію, ніхто з, так званых, сур'ёзных людзей таго часу не лічыў чыгунку за прадвесніцу новых часоў. Патрактавана ўсё, бы цацку дзецям.

А слаўны вынаходца электрычнай лямпачкі Эдысан, калі даведаўся пра першы палёт апарата цяжэйшага ад паветра, сказаў, што адзіным сэнсам гэтай канструкцыі будзе развясельванне багатых людзей. Яшчэ ў 1921 годзе на міжнародным авіяцыйным з'ездзе ў Лондане гаварылася, што паветраная міжнародная пасажырская камунікацыя, скажам, паміж Лонданам і Бамбаем з'яўляецца чыстай фантазіяй і неразумнай выдумкай.

У 1861 годзе адна з амерыканскіх газет паведамляла, што ў Нью-Йорку арыштавана нейкага чалавека ва ўзросце 46 год, які назваў сябе Яшам Каперснітам. Гэты чалавек пробаваў нагаварваць цёмных і забабонных людзей, каб далі грошы на будову апарата, пры дапамозе якога можна будзе перасылаць людскі голас па дратах на вялікія адлегласці. Апарат свой гэты чалавек называе «тэлефонам». Далей газета запэўніла сваіх чытачоў, што спецыялісты лічаць немагчымым, каб можна было перасылаць па дратах людскі голас.

Іншы амерыканскі вынаходца, Лі дэ Форэст, які сканструяваў першую радыёлямпу, меў вельмі многа прыкрасцей. Пракурор загадаў арыштаваць Лі дэ Форэста і яго сяброў... за ашуканствы. Справа ў тым, што гэты вынаходца заявіў публічна, што ў недалёкім часе будзе магчыма перасылаць чалавечы голас цераз Атлантыку, аж у Еўропу. Не прайшло і дзесяці год ад арышту Форэста, калі пачалася масавая прадукцыя радыёпрыёмнікаў.

Аднато ранку ў снежні 1879 года ў пакой галоўнага рэдактара вядомай нью-йоркскай газеты «Нью-Йорк Гералд» уляцеў проста несамавіта разгневаны выдаўца гэтай газеты і трасучы куламі рэдактару пад носам, крычаў:

— Як мог прайсці такі артыкул!? Святло мае быць праведзенае па дратах! Пан асмяшыў нашу газету!! Ці пан ведае, што даказана без ніякіх сумненняў, што такога роду святло немагчымае!

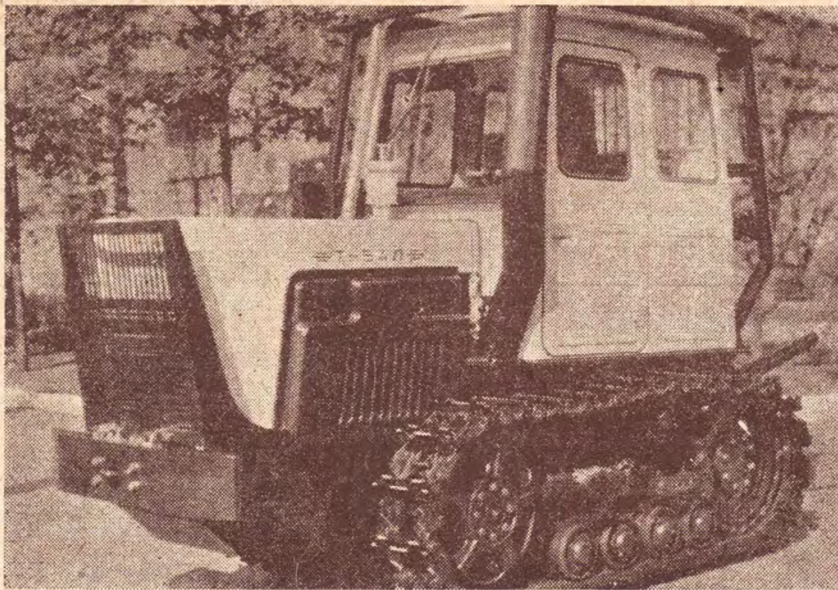
Праз дзесяць дзён пасля жыхары Нью-Йорка масава наведвалі недалёкую мясцовасць Менла Пэрк, каб пабачыць дзіўны яркі бляск ад першых лямпачак, зробленых у лабараторыі геніяльнага Эдысана.

Сто год таму назад, у 1866 годзе адзін амерыканец сказаў:

— Няшмат вынаходцаў трэба спадзявацца ў бліжэйшай будучыні, бо ўсё, што можна было адкрыць, адкрыта.

Некаторыя і цяпер так філасофствуюць па вечарах, не маючы чаго лепшага да работы. Але той амерыканец не павінен быў так гаварыць, бо быў ім сам генеральны камісар Патэнтавага Бюро Злучаных Штатаў Паўночнай Амерыкі. (ся)

НАВІНКІ ТЭХНІКІ

ЛЯСНЫ ТРАКТАР

У гэтым годзе Кішынёўскі трактарны завод распачне прадукцыю новага тыпу трактара Т-54Л (на здымку), прыстасаванага да лясных работ. Трактар перш за ўсё будзе служыць да саджэння, культывавання і апырсківання саджанцаў. Трактар Т-54Л можна будзе таксама выкарыстоўваць пры гашэнні лясных пажараў.

Новы трактар абяспечана маторам магутнасцю 50 конскіх сіл.

(А-ка)

„ХАЛОДНЫ" АСФАЛЬТ

Як вядома асфальціроўшчыкі пры ўсім велізарным аб'ёме работ, якія ім трэба выконваць, могуць працаваць толькі ў зусім сухое надвор'е. Справа ў тым, што асфальт, пакладзены на мокрую аснову, не «счэпіцца» з ёй, хутка адстане, і дарогу давядзецца рамантаваць.

Югаслаўскія хімікі распрацавалі эмульсію, з дапамогай якой створан асфальт з зусім новымі ўласцівасцямі. Па-першае, яго не трэба разаграваць перад укладкай, па-другое, яго можна класці на мокрую аснову, а, па-трэцяе, ён надзвычай хутка цвярдзее. Як толькі новы асфальт паклалі і прыкаталі каткамі, адразу ж можна пачынаць па ім рух.

Ці ведаеш, што...

...Самаму старажытнаму ў свеце парусному судну 400 гадоў. Яно было знойдзена ўнутры піраміды Хеопса.

...Самы старажытны закон аб ахове жывёлы быў выдадзен звыш 3000 гадоў назад.

...Самая вялікая ў свеце пячшэра размешчана непадалёку ад Грэнобля (Францыя). Яе глыбіня — 1122 метры.

Мала, але цікава

Чаму жанчыны жывуць даўжэй?

Сярод мноства тэорый і прычын на гэтую тэму, адну сёння падаем за вучонымі французскімі і савецкімі. Прычына — алкаголь, якога больш п'юць мужчыны чым жанчыны і таму хутчэй паміраюць. Алкаголь нішчыць арганізм чалавека і нават моцнага мужчыны. Калі мужчыны перастануць піць, будуць жыць так доўга, як жанчыны. (вл)

МАЦІ-І-МАЧЫХА

Маці-і-мачыха — адна з першых раслін, што зацвітае вясной. Залаціста-жоўтыя пушыстыя кветкі на кароткіх тоўстых сцяблінках з'явіліся ўжо на схілах яроў, на берагах рэк і ручаёў. Ніжні бок яе лісцяў белы, у доўгіх валасках, мяккі і цёплы, як маці, а верхні — зялёны, цвёрды і халодны, як мачыха. Адсюль і пайшла назва расліны.

У народнай медыцыне кветкі і лісты маці-і-мачыхі здаўна выкарыстоўвалі пры запаленні лёгкіх, працяглым кашлі, бранхіце. Збіраюць кветкавыя карзінкі ў час пачатку цвіцення. Кветкі сушаць на паветры, расклаўшы на паліцы. Высушаныя кветкі і лісты павінны захоўваць свой колер.

Лісты маці-і-мачыхі збіраюць у чэрвені, калі яны не выраслі да вялікіх памераў. Свежыя прамытыя лісты і цукар складаюць слаямі ў посуд, шчыльна закупорваюць і закопваюць у зямлю. Калі ўсё гэта ператворыцца ў аднародную масу, на адзін кілаграм яе дабаўляюць 0,5 кілаграма мёду і ўжываюць па адной сталовай лыжцы тры разы ў дзень пры туберкулёзе, дзіцячай эпілепсіі, жаночых хваробах. У сучаснай медыцыне прэпараты з маці-і-мачыхі ўжываюць як добры змякчальны сродак.

Беларуская ССР у фотааб'ектыве

Гордасцю жыхараў вёскі Падлесся з'яўляецца яго хор — адзін з найстарэйшых у Беларусі. Таленавіты калектыў, некалькі разоў выязджаў на гастролі ў Мінск і Маскву. Зараз у ім удзельнічае звыш 50-ці асоб. У 1965 годзе яму прысвоена званне Народнага хору.

На здымку: Былы кіраўнік хору Народны артыст БССР Г. Цітовіч (у цэнтры) часты госць у самадзейных артыстаў вёскі Падлеся.

Карцаў адкрыў вочы ў ложку. Побач стаяў Глюк і карміў яго з лыжачкі мясным бульёнам. Кубак хутка апусцеў.

— Больш нельга, — сказаў Глюк. — Можаш здохнуць, калі абжарэшся.

І ён выйшаў, замкнуўшы за сабою дзверы.

Абст пакуль не з'яўляўся.

Тройчы ў суткі Глюк прыносіць яму ежу, кофе. Амаль не размаўляе. Задаў некалькі пытанняў: узрост, прафесія, ці доўга быў у вадзе...

На чацвёрты дзень прабывання Карцава ў гроце, Глюк вывеў яго з пячоры. За дзвярыма іх чакаў радыст.

І вось яны ідуць вузкім калідорам. Лямпачкі, падвешаныя на ўбітых у скалу кручках, ледзь свецяцца.

Суправаджаючыя спыняюцца ля авальных дзвярэй. Глюк цягне за жалезную клямку. Дзверы адчыняюцца.

Вялікая пячора. Пасярод яе стол, каля якога некалькі табурэтаў. Да стала падыходзіць Абст. Ён выйшаў недзе збоку, кіўком паказаў Карцаву на табурэт, сеў сам.

За плячыма палоннага бразгнулі дзверы: канваіры выйшлі.

— Ну, — гаворыць Абст, — аглядаючы Карцава, — як чуецеся?

— Дзякую, добра.

— Колькі вам год?

— Дваццаць дзевяць.

— Дваццаць дзевяць, — паўтарае Абст. — Выглядаеце на куды старэйшага. Шмат перажылі?

— Я б хацеў спытаць... — Карцаў з цікавасцю аглядае пячору. — Дзе я знаходжуся?

— Вы ў сяброў. — Абст прастадушна ўсміхаецца.

— Гэта я разумею. Але хто мяне выратаваў?.. Што гэта за грот?

— Хутка даведаецеся. А пакуль пытаю я. Вы лекар?

— Я неўрапатолаг.

— І вы немец?

— Так, я немец.

— Як вы называецеся?

Рыхтуючыся да гутаркі, Карцаў вырашыў, што возьме прозвішча і імя свайго школьнага сябра.

Ён адказвае:

— Ханс Рэйхельт.

— Дзе вы жылі ў Германіі?

— На жаль, я не жыў у Германіі.

— Значыць, вы немец, але жылі за граніцай?

— Так.

— Эмігрант?

— Сын эмігранта.

— Добра. Назавіце краіну, якая стала вам другой радзімай.

— Я з Расіі.

— З Расіі? Нават нарадзіліся там?

Карцаў ківае.

— Раскажыце, як вы тут апынуліся?

Карцаў пачынае расказваць. Ён называе горад на Каспію, дзе нарадзіўся і вырас, адрас школьнага таварыша, прыводзіць падрабязнасці яго біяграфіі. Гэта дакладныя звесткі. Калі Абст мае магчымасць праверыць іх, за вынік можна быць спакойным.

Абст слухае не спыняючы.

Карцаў расказвае як чатыры месяцы таму яго мабілізавалі і накіравалі ў Мурманск. Як адтуль трапіў у канвой. Як потым у моры іх тарпедавалі. Як выратаваўся цудам.

Карцаў разумее, што Абст яму не верыць. Але ён і не чакаў іншага.

— Пачакайце, — гаворыць Абст. — Што ж, караблі канвоя не падбіралі людзей з тарпедаваных суднаў?

— Не ведаю. Там такое тварылася!

— Як жа вы выратазаліся?

— На мне быў надуўны жылет.

— Дзе гэта здарылася?

— У Барэнцавым моры.

— А вы ўяўляеце, дзе вы цяпер знаходзіцеся?

— Больш-менш, так.

— Шлях з Барэнцава мора да нас вы пераадолелі на сваім надуўным жылеце?

Карцаў усміхаецца на жарт Абста.

— Гэты шлях я пераадолеў на борце судна, якое выратавала мяне. Гэта было брытанскае госпітальнае судна.

— Як вы зноў апынуліся ў вадзе?

— Гэтае судна таксама тарпедавалі.

— Тарпедавалі госпітальнае судна?

— Так, і не так далёка адсюль.

— Нямецкія падводнікі патапілі госпітальнае судна?

— Я не сказаў, што тарпеды былі нямецкія. Я іх не бачыў. Але праз чвэрць гадзіны, калі я валтузіўся ў вадзе, з'явіўся самалёт. Непадалёку ад мяне ён скінуў у мора бомбы. Каго ён бамбіў? Відаць, падводную лодку.

— Чый самалёт?

— Не ведаю. Мне было не да яго. Я быў заняты тым, што падтрымліваў аглушанага ўзрывам чалавека. На

ТРЫБУНА чытачоў

ВАСІЛЬ ДАМБРОЎСКІ

Аўтарытэт здабываецца ў сваім асяроддзі прыкладнымі паводзінамі, добрай працай, ветлівасцю, беспасрэднасцю, справядлівасцю. Васіль Дамброўскі з Райска мае ўсе гэтыя якасці. З'яўляецца таксама перадавым гаспадаром сваёй вёскі. У яго заўсёды добра апрацавана зямля, для якой ён не шкадуе мінеральных угнаенняў. Як узнагароду за гэта атрымоўвае высокія ўраджаі. Кантрактуе ён жыта, а таксама жывёлу. Каровы ў яго даюць заўсёды шмат малака. Корміць іх таксама «кішонкаю», якой шмат рыхтуе на зіму ў сіласнай яме. А малако прадае дзяржаве і з яго мае вялікі даход.

Васіль Дамброўскі карыстаецца пашанай у сваёй вёсцы і ва ўладах грамады і павета. Салідна выконвае функцыю раднага ГРН у Храбалах і раднага ПРН у Бельску Падляшскім.

Аляксандр Трахімчук
Райск

КАНФЕРЭНЦЫЯ НАСТАЎНІКАЎ

26-га красавіка г.г. у Супраслі адбылася канферэнцыя настаўнікаў пачатковых школ Беластоцкага павета. Настаўнікі былі падзелены на групы паводле сваіх спецыяльнасцей. Усе групы працавалі ў напрамку паўтарэння пройдзенага матэрыялу. Кожная група распачала працу ад прыкладнага ўрока. Пасля абмяркоўваліся гэтыя ўрокі ў дыскусіі. Вельмі цікавы паўтаральны ўрок у IV класе па арыфметыцы вяла настаўніца з супрасльскай школы. Настаўнікі, якія вучаць фізікі і хіміі, працавалі ў Беластоку. Ім была сарганізавана экскурсія ў гуту шкла і гарадскую газоўню.

Мікола Краўчук
Патока

ГУЛЬНЯ Ў КАДЗІЛЬНЮ

Нядаўна ў мястэчку Васількова хлопчык год 9 узяў пушку ад кансерваў, прабіў яе гвоздзем і зрабіў так званую кадзільніцу. Пасля насыпаў туды вугалю і запаліў яе. Ездзіў з гэтай небяспечнай забаўкай на веласіпедзе. Цікавая справа, што старэйшыя жыхары гэтага мястэчка праходзілі міма і ніхто не звярнуў увагі на так небяспечную гульню дзіцяці, якая магла быць прычынай пажару. Іскры сыпаліся клубам, і кожны з пасажыраў, едучы аўтобусам, мог гэта заўважыць, а сваіх людзей гэта не зацікавіла. Дастаткова іскрам папасці на салому, і знішчэння тады можа быць многа.

Ко. М.

ДВУХПАВЯРХОВЫ

На вёсках не будуюць сяляне двухпавярховых дамоў. А вось у Парцаве на Бельшчыне Іван Фіёпік пабудаваў.

— А чаму б нам не жыць так, як у горадзе, — гаворыць ён.

Цагляны прыгожы дом у гэтым годзе будзе выканчаны і гэтым самым будзе ўпрыгожваць вёску.

(х)
Парцава

АКАДЭМІЯ

У суботу 27.IV.1968 г. адбылася першамайская акадэмія грамадзян у Крушынянах. Кіраўнік школы прачытаў даклад, прысвечаны гэтай знамянальнай даце, а пасля меў слова вайсковы, які гаварыў аб міжнародным становішчы і аб нядаўных падзеях у нашай краіне.

У мастацкай частцы выступілі школьнікі. Дэкламавалі яны вершы і спявалі песні. Грамадзяне, якія запоўнілі цэлую школу, цёпла іх успрыймалі. Усе выйшлі з акадэміі з вялікім задавальненнем.

Аляксандр Макаль
Крушыняны

УРАЧЫСТЫ ВЕЧАР

27 красавіка ў Дубічах Царкоўных увечары адбылася ўрачыстая акадэмія прысвечана святу працы 1 Мая. У зале святліцы было поўна людзей.

Вечар гэты быў падвойнай урачыстасцю, таму што за сталом накрытым чырвоным палатном сядзеў таксама госць — афіцэр Войска Польскага.

Даклад прысвечаны святу працоўных прачытаў сакратар грамадскага камітэта ПАРП Анатолій Патэюк. Пасля з прамовай выступіў афіцэр, які шырока раскрыў тэму аб сучасных падзеях у краіне і за рубяжом.

На заканчэнне быў прадэманстраваны савецкі фільм п.з. «Жестокость».

Людзі ішлі дамоў у ажыўленым настроі.

М. Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

ПАД ДОБРЫМ КІРАЎНІЦТВАМ

Іван Іванюк з Паўлаў з'яўляецца старшынёй сельскагаспадарчага гуртка і адначасова дыспазітарам. Дзякуючы яго арганізатарскім здольнасцям і ўплывовасці гурток пачаў лепш працаваць. Лепш выкарыстоўваюцца сельскагаспадарчыя машыны, ва ўсіх лепшы парадак. Некалькімесячнае яго кіраўніцтва сельгасгуртком сведчыць аб тым, што гэты год можа быць для гуртка пераломным, што гурток перастане працаваць на стратах.

Лёня
Паўлы

Дарагое Сэрцайка!

Год таму назад пазнаёміўся я з дзяўчынай з суседняй вёскі. Яна мае 20 год, я — 19. Яна мне вельмі падабаецца. Працуе яна ў грамадскай радзе ў маёй вёсцы. Часта мы сустракаліся. Гаварыла мне, што кахае мяне, аднак я ёй не паверыў. Аднойчы я сустрэўся з ёю і запрасіў на забаву ў сваю вёску. Яна прыехала. Але не захацела танцаваць са мною, а цэлы вечар танцавала з іншым хлопцам. На другі дзень сказала мне, што гэта я не захацеў з ёю танцаваць. Не ведаю, што рабіць, ці верыць далей яе словам, ці не. Парай Сэрцайка, што рабіць, ці пры сустрэчы падыйсці да яе першаму, ці чакаць, пакуль гэта зробіць яна. За параду буду вельмі ўдзячны

Андрэй
з Бельшчыны

Дарагі Андрэй! З твайго лісту вынікае, што яе «праўда» не вельмі выглядае на праўду. Аднак пастарайся пераканацца. Ва ўчынках дзяўчат часта сапраўды цяжка зразумець, што яны думаюць. Але пакуль што не перайmайся, не будзь неабдуманы, пачакай. Справа напэўна выясніцца. А пакуль што, дык паводзь сябе так, як бы ты ўвогуле тым яе апошнім учынкам не пераймаешся. Пры сустрэчы, як заўсёды, падыйдзі, пагавары. Аднак, калі здарыцца табе быць з ёю на забаве ці дзе-небудзь у кампаніі дзяўчат і хлопцаў, хай адносіны твае да яе будуць такія ж самыя, як да іншых дзяўчат, а нават крышачку старайся яе не заўважаць. Танцуй ці вядзі размову больш з іншымі, чым з ёю. Але ўсё ветліва, з усмешкай, па-сяброўску. Аднак час ад часу заўваж, якая будзе яе рэакцыя на твае паводзіны, толькі так, каб яна гэтага не заўважыла. Не ўдасца табе першы раз яе зразумець, будзь цярплівы, паводзь сябе так і ў наступны раз. Напэўна вынікі будуць.

Сэрцайка

У ГАЙНАЎСКІМ «ЭЛЬДОМЕ»

Тэхнік «Эльдома» Мікалай Скепка падчас працы.

Амаль кожны гаспадар ці гаспадыня заходзіць за той ці іншай пакупкай у краму «Эльдом» у Гайнаўцы вул. Л. Варынскага. Тут можна набыць і хатнюю сціральную машыну, і пыласос, і машынку да стрыжкі ці сушэння валос, і продзіж, і мясарубку, і г.д.

Усё неабходнае для аблягчэння хатніх прац. Вось, напрыклад, сціральная машына, каму яна непрыгодная. А многія машыны хатняга карыстання можна купіць і на раты. «Эльдом» гэтага роду крама адзіная на Гайнаўшчыне. Належыць яна да Беластоцкага тэхнічна-гандлёвага Прадпрыемства. У «Эльдоме» вядзецца таксама і рамонт гэтых прылад.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкі

Гайнаўскі «Эльдом» багата забяспечаны ў машыны і прылады хатняга карыстання.

ЗА КУЛЬТУРНЫ ВЫГЛЯД

Як прыемна прайсціся або праехаць праз вёску, у якой ёсць парадак каля ўсіх будынкаў, калі ёсць платы, якія агароджваюць вуліцу, калі роўнымі штахетамі абгароджаны гародчык і панадворак.

Многія вёскі прыгожа выглядаюць. У іх кругом парадак. Перш за ўсё трэба падкрэсліць вёскі на Бельшчыне. Вось, напрыклад, Плюцічы. Там не толькі добрая ўсюды агароджа, але вельмі часта яна памаляваная. Апрача таго многа там платоў з драцяной сеткі і многа брам на панадворак зроблена з жалезных прэнтаў.

Вельмі брыдка выглядаюць многія вёскі Сакольскага павета. Там вельмі часта можна спаткаць разваленыя платы, або вельмі часта зусім іх няма. Непарадкі і на панадворках і каля гумнаў. Напрыклад Паўночны Востраў. Непрыемны выгляд мае вёска. Там яшчэ і саламяных стрэх сяляне не скідаюць са сваіх будынкаў.

На паваленыя платы, на непарадкі неяк не звяртаюць увагі і ГРН-ы і міліцыя. Мне выдаецца, што забавязвала б людзей да прыгожай агароджы нават тое, каб аб гэтым гаварылася на вясковых сходах, каб сесіі ГРН хаця б раз на некалькі год абмяркоўвалі эстэтыку вёсак.

Хмо

МАЛЫЯ РЫБАКІ

Цёплыя дні вясны абудзілі жыццё не толькі ў прыродзе. Прыпомніліся берагі і воды буйнай рэчкі, з якой развітваліся з жалем, на доўгія дні суровай зімы. Шукаюць дзеці прыгод на рыбалцы. Як відаць, не цягне рыба кручка, толькі дзяцей прыцягнула прыгода харастава вясенняй прыгоды.

Сцяпан Жужаль
Катлы

(Працяг будзе)

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Bariera" (polski), 21—22. „Przed wojną" (jugosł.), 23—24. „Rodzaj miłości" (angl.), 25—26.

Дубіны

„Dr Fabryzus działa" (NRD), „Po wielkiej burzy" (szwajcarski), 25—26.

Нараўка

„Czterej pancerni i pies" (polski), 22—26.

Нарва

„Grek Zorba" (USA), „Jej siedem wieczorów" (czeski), 22—26.

Чыжы

„Na tropach szpiega" (radz.), „Po kruchym lodzie" (radz.), 22—25.

Дубічы Царкоўныя

„Gdzie jesteś Maksymie" (radz.), „Królowa stacji benzynowej" (radz.), 22—26.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Fifi piórko" (franc.), „Na pokładzie stanął kapitan" (radz.), 22—26.

Орля

„Czterej pancerni i pies" (polski), 22—26.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок

„Małpia kuracja" (USA), „Lecą żurawie" (radz.), 21—24.

Міхалова

„Tu radio Gliwice" (NRD), 21—22. „Ulica Nadmorska" (radz.), 23—24. „Bumerang" (polski), 25—26.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Tarahumara" (meksykański), 21—22. „Zaufaj mi Anno" (węgierski), 23—24. „Skąpani w ogniu" (polski), 25—26.

Шудзялава

„Sami swoi" (polski), „Sami na wyspie" (jugosł.), 22—26.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Rok Franka W." (polski), „Dywersanci" (jugosł.), 22—26.

Новы Двор

„Kochankowie z Marony" (polski), „Miłość jednej nocy" (rumuński), 25—26.

Ліпск

„Galia" (franc.), „Liebiediew contra Lebiediew" (radz.), 22—26.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO I-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP; Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wyrosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA.

B.Z.Graf. G-3 NAKŁAD 7322

ПЕРАВЫХАВАЎ

Не склалася жыццё ў Піліпа Карпешкі. Хоць ён са сваёй Аўдоляй дажыў да сівых валасоў, пагадаваў дзяцей, але крыўдаваў на свой лёс. Не пашанцавала яму на жонку. У іншых жонкі, як жонкі, яго ж Аўдоля — гора за чорта з рагамі. За ўсё жыццё ён не пачуў ад яе ласкавага слова.

— Гэй ты, пень! — вось яе самае любімае слова.

Задумаўся аднойчы над сваім лёсам Карпешка і рашыў перавыхаваць старую.

— Пшоў я ўчора праз пушчу, — сказаў Піліп жонцы. — Натрапіў на такую маліну, што і малінніку не бачна — адны ягады.

Ведаў Карпешка асаблівую слабасць Аўдолі да малінавага варэння. Не вытрымала, зацікавілася.

— Чаму ж не набраў? — спытала жонка.

— У кішэню, ці што?

— Вазьмі вядро, кошык ды ідзі.

— Аднаму сумна, хадзем разам, больш прынясем!

І вось яны ў лесе. Усё далей і далей у глухія нетры вядзе Піліп жонку. Аўдоля бачыць вакол такую глухмень, што ёй робіцца жахліва. Яна пазірае направа, налева.

— Гэй ты, пень, куды завёў? — крычыць Аўдоля і жахаецца, бо раптам Піліп нібы скрозь зямлю праваліўся. Памкнулася туды-сюды, а мужыка і след прастыў. А Карпешка стаіць за вывараццю, ціхуе і ўсміхаецца.

— Гэй, ты!

Маўчыць Карпешка.

— Піліп, дзе ты? — у голасе Аўдолі чутны слёзы. Карпешка з замілаваннем слухае жончын голас і думае: «Далей пойдзеш, лепш назавеш».

— Дзе ты падзеўся, Піліпка?

«Ага, — радуецца Піліп, — дапякло табе, неразумнай бабе. Пачакай, нічо не так запяеш».

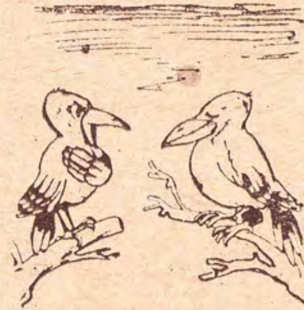
Вецер хістае вершаліны дрэў, шуміць, валачэ на лес чорную хмару. Недзе нудна крычыць птушка. Аўдоля слухае, і ёй здаецца, што птушка перасцерагае: «Ратуй-ся, ратуй-ся».

— Піліпка, мой дарагі, што ж ты мяне пакінуў тут на згубу сярод лесу? — ледзь не галосіць Аўдоля.

Карпешка не вытрымлівае. Бадай, што ўжо жонка перавыхавалася, думае ён і выторкваецца з-за дрэва.

— Што ж ты мяне палохаеш, пень ты пракляты, — накідваецца Аўдоля на мужыка і хапае за чупрыну.

Уладзімір Міжэвіч

— Дачушка, я не веру, што вы замужам.

АДКАЗ

— Радавы Пчолкін! Што здарылася б са снарадам, калі б на ім не было вядучага пояса?

— Яму б далі нарад не ў чаргу за парушэнне формы адзення.

ДЛЯ ПОЎНАЙ ХАРАКТАРЫСТЫКІ...

Пра Чалавека сказалі: «З яго можна вярочкі віць». Ён узрадаваўся і ябедаў да таварышаў па рабоце: «Чаму вы гаварылі на сходзе, што з мяне ні на што добрае не прыдатны?» У другі раз пра яго сказалі: «Ат, ні рыба, ні мяса». Чалавек падумаў: «У такім разе я, відаць, фрукт». Аднойчы ён пачуў, як за спіною шапталі: «Ну і фрукт гэты самы Адам Адамавіч». І яму падумалася: «Вось і добра, абы не пустое месца».

А мы, для паўнаты характарыстыкі, сказалі б інакш: «Ні Богу свечка, ні чорту качарга».

Я. Герцовіч

У СУДЗЕ

— Падсудзімы, будзе добра, калі вы скажаце толькі праўду.

— Грамадзянін суддзя, у мінулы раз я расказаў вам усю праўду, а вы мне ўсё роўна ў турму пасадзілі.

РАЗВАЖНАСЦЬ

— Чаму Бог стварыў спачатку мужчыну, а потым жанчыну?

— Таму, што ён хацеў, каб у час тварэння мужчыны жанчына не дапамагала яму сваімі парадамі.

НАШ НАЧАЛЬНІК

Наш начальнік Ціт Яловы
Памяркоўны,
Прынцыповы,
Не зазнайка,
Не пыхлівы,
Чулы ён і клапатлівы,
Гаспадарны,
Сеймавіты
І не любіць валакіты,
А прамовы як гаворыць —
Цыцэрону нібы ўтворыць.
Чалавек ён адмысловы,
Наш начальнік Ціт Яловы.
Галава ён,
Бацька наш...
Паспрабуй скажы інакш.

Рыгор Яўсееў

— На купальнік кашцом кольк і трэба матэрыялу?
— На купальнік, бадай, наогул не трэба.

ДАРУЧЭННЕ

— Я пайшла, дачушка! Прасачы, калі малако падымецца.

Калі маці вярнулася, малако ўсё выбегла.

— Ну, дачушка, я не сказала табе паглядзець, калі малако падымецца.

— Я паглядзела, мама. Было роўна дванаццаць.

Крытыку пераносіць хваравіта, нават калі яна здаровая.

ЧАМУ

Дзве амерыканцы лавілі рыбу. Калі ўбачылі, што ідзе гаспадар вадаёма, адзін з іх пабег. Гаспадар нагнаў яго толькі мілі за тры.

— Пакажыце мне, — сказаў ён, — дазвол на лоўлю рыбы.

Рыбак паказаў дазвол. Дазвол быў сапраўдны.

— Дык чаго ж вы тады ўцякалі ад мяне?

— Таму, што другі не мае такога дазволу.

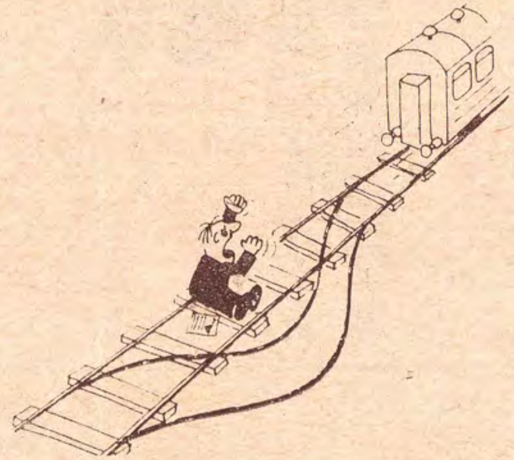
Калі гаспадар вярнуўся, другога рыбака ўжо не было.

ШТО РОБІЦЬ

Амерыканскі інспектар запытаў у аднаго канадскага прадаўца садавіны і гароднiны:

— Што вы робіце з рознаю садавінай і гароднінай?

— Ядзім, што можна есці, і кансервуем, чаго нельга ўжо есці.

ЗАЎВАЖЫЎ

Чалавек, які трапіў у сяло, глядзеў на статак кароў. Каровы стаялі нерухома і жавалі. Чалавек заўважыў пастуху:

— Прыгожыя каровы. Якраз як нашыя дзяўчаты, калі яны збіраюцца ў гурт.

РАТУЙЦЕ

Муж вяртаецца нечакана з камандзіроўкі. Жонка хавае палюбоўніка ў гардэробе. Нечакана ўзнікае пажар. Прыязджаюць пажарнікі. Палюбоўнік крычыць з гардэроба:

— Гардэроб ратуйце! Гардэроб адразу ратуйце!

ДАКОР

Ці чуў ты, якая страшэнная навальніца бушавала ноччу?

— Навальніца? А чаму ты мяне не разбудзіў? Я ж ведаеш, не магу ў навальніцу спаць.

У КОХА

Малады ўрач зайшоў у лабараторыю вядомага бактэрыёлага Коха і ўбачыў, што той падагравае штосьці ў каструлі.

— Ведаеце, што ў каструлі? — спытаўся Кох.

— Стрэптакокі, — з павагай адказаў урач.

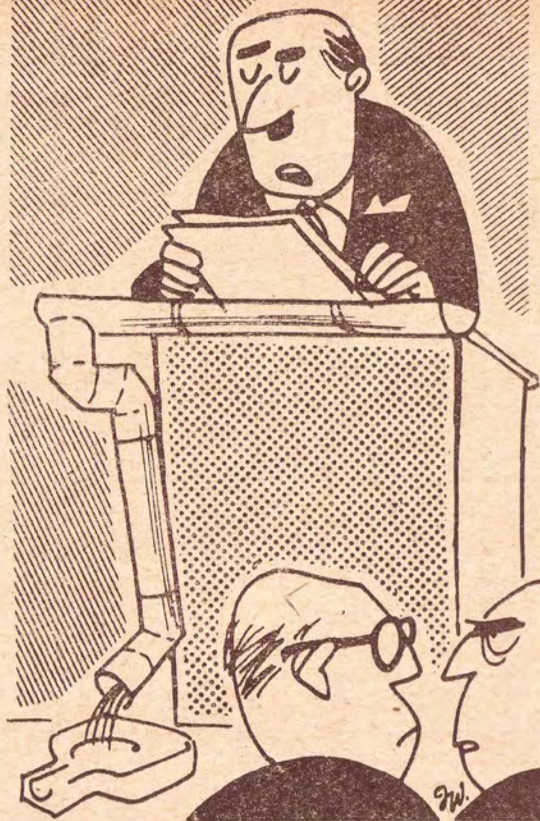
— Не.

— Халерны вібрыён?

— Не.

— Туберкулёзныя палачкі?

— Таксама не, — і, прыўзняўшы накрыўку, Кох з усмешкаю сказаў: — Сасіскі, малады чалавек, сасіскі.

Без слоў.

ЯК ДОМА

У купэ сядзяць муж і жонка. Іграюць ролю незнаёмых. Муж дастае папяросу і ласкава пытае:

— Ці магу я закурыць?

— Адчувайце сябе, як дома, — адказвае жонка.

Муж уздыхае і зноў хавае папяросу ў пачак.

РОДНАЯ СТАРОНАЧКА
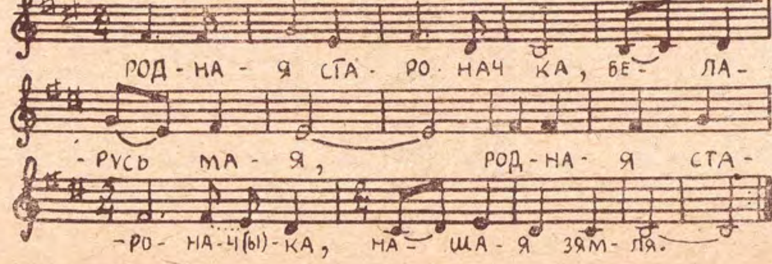
(Словы на народных матывах А. Дзяржынскага)

Родная старонача,
Беларусь мая,
Родная старонача,
Нашая зямля.

Над табою сонейка
Ясна ўстае,
Нівы калыхаюцца
Спелыя твае.

Золатам налітыя
Яблыкі ў садах,
Агні свецяць яркія
У новых гарадах.

Родная старонача,
Беларусь мая,
Расквітнела вольная
Нашая зямля.

КУРЁЗЫ

Паэт і ігральны дом

Дом на фешэнебельнай Олдістрыт у Лондане, дзе на працягу 17 гадоў жыў выдатны англійскі паэт і мастак Уільям Блейк, будзе ператвораны ў кантору па заключэнню заклада ў на скачках і ўсякіх гульнях. Улады ўжо санкцыянавалі гэту нечуваную метамарфозу, нягледзячы на энергічныя пратэсты і абурэнне дзеячаў культуры.

У пісьме ў рэдакцыю газеты «Таймс» адзін з англійскіх пісьменнікаў характарызуе рашэнне, прынятае ўладамі, як новы прыклад «духоўнай беднасці большай часткі нашай нацыі».

Сто пяцьдзесят гадоў таму назад сам Уільям Блейк напісаў вершаваныя радкі пра Англію, якія маглі б служыць ілюстрацыяй да лёсу, які чакае яго дом. У прозе гэтыя радкі гучаць так: «Шлюха і ігрок — вось хто з дазволу дзяржавы будуе будучае гэтай нацыі».

«О часы, о норавы!»

Сюды вядзе вузкі і цёмны, як штольня, праход паміж дамамі. Надоўгі пошчак абцасаў па бруквытах — і вы ў «Пекле». Папярэдзім адразу: гэта зусім не атракцыён жахаў, а вельмі наведваемае ў Бруселі кафэ.

Столь з абгарэлых паленняў, фігуркі чарцей на сценах, ліхтары з пахавальнага катафалка. Афіцыянты — у форме даманавіўшчыкаў. Сталыя наведвальнікі п'юць піва з чалавечых чэрапаў. Жадаючыя могуць зірнуць на нябожчыка (о, зразумела, не сапраўднага!).

Тоненька бразгаюць манеткі ў музычным аўтамаце, пазяхае швейцар у брудным саване. А ў цёмных, як склепы, нішах, адгарадзіўшыся ад пекла маленькімі драўлянымі сталамі, цалуецца моладзь...

Нядаўна група дэпутатаў бельгійскага парламента накіравала міністру культуры Бельгіі спецыяльны запыт. У ім выказана сур'ёзная трывога з прычыны пагібельных уплываў, якія аказваюць на моладзь тэлевізійныя перадачы, «што ўсхваляюць насілле і злачынствы». Прачытаўшы гэты дакумент, міністр са шкадаваннем канстатаваў, што «норавы звычкі змяніліся».

Не ў лепшы бок, на жаль.